

Kominterndokument: Uppror i Kina

Innehåll

Introduktion.....	1
Förord (utdrag).....	2
Kantonupproret.....	2
Shanghaiupproren.....	19

Introduktion

De följande två texterna om Kantonupproret 1927 resp. Shanghaiupproren 1926-1927 är hämtade från A. Neubergs *Det väpnade upproret*, som sammanställdes och publicerades 1928 på Kommunistiska internationalsens initiativ. Projektet leddes av italienaren Togliatti (chef för Kominterns ”agitpropavdelning”).

Författarnamnet Neuberg är en pseudonym. Boken sammanställdes av en redaktionskommitté i vilken ingick bl a Kominterns dåvarande generalsekreterare Piatnitskij, armégeneralen Unschlicht, tysken Hans Kippenberger samt vietnamesen Ho Chi Minh.

Texterna om Kantonupproret och Shanghaiupproren är kritiska mot den förda politiska linjen, vilket också ”utgivarna” konstaterar i bokens förord (de säger att artiklarna innehåller flera ”oriktiga påståenden”, se utdraget nedan). Detta är inte särskilt förvånande, eftersom kritiken åtminstone indirekt drabbade Komintern, något som man inte vill veta av. Att kritiken mot den förda linjen verkligen var befogad, det råder det dock ingen tvivel om.

Vem/vilka som skrivit de två avsnitten är inte med säkerhet känt, fast de flesta verkar vara överens om att Ho Chi Minh åtminstone var en av författarna, bl a därför han hade varit på plats och det är känt att han var kritisk åtminstone mot Kantonupproret. En annan som brukar anges är tysken Heinz Neumann, som också befann sig i Kina vid denna tidpunkt.

Skrivningen av kinesiska namn har jag försökt modernisera – vid första förekomsten anges den gamla stavningen inom [] – bortsett från att de vanliga namnen Kanton [nytt: Guangzhou] och Chiang Kai-shek [nytt: Jiang Jieshi] bibehållits. Här återstår dock en hel del att göra bl a beroende på att den stavning som används i originalet inte alltid är korrekt (enl gamla systemet) och att det därför är svårt att veta exakt vem som åsyftas.¹

Lästips – Om 20-talets Kina:

Kenth-Åke Andersson: [Den kinesiska revolutionen 1925-27](#)

Och givetvis klassiskern:

Harold R Isaacs [Den kinesiska revolutionens tragedi](#) (1938)

Martin F (september 2009, uppdaterat 2015)

---

¹ Jag är tacksam för påpekanden om fel och kompletteringar när det gäller transkriptionen. Se webbplatsens e-postadress.

Förord (utdrag)

...

Till slut måste vi stanna inför de kapitel som ägnas Kanton-och Shanghairörelserna. Neuberg ger där ytterst värdefulla material, som inte publicerats tidigare. Men han förklarar dessa rörelser på ett sätt som inte överensstämmer med Kommunistiska Internationalens linje.

När Neuberg karaktäriserar situationen i Kanton i slutet av 1927, omedelbart före upproret, talar han om ett ”uppsving i den proletära kampen”, osv.; men i slutet av kapitlet skriver han att det var först senare som K.I. fastslog att Kantonupproret var en eftertruppens kamp. Det är uppenbart att författaren borde ha börjat med det: att förklara beslutet från K.I.:s Exekutivkommittés VIII:e sammanträde, att kvalificera Kantonupproret som en eftertruppens kamp och visa i detalj vad en eftertruppens kamp är för något. Det är inte riktigt att varje eftertruppens kamp är dömd att misslyckas. Som redan tidigare sagts kan den tjäna som startpunkt för en ny kampfas. Men Neuberg, som utgår från denna bedömning av Kanton-upproret som eftertruppens kamp, drar därav den felaktiga slutsatsen att det ”i Kanton inte i tillräcklig grad existerade de oundgängliga sociala betingelser utan vilka det väpnade upprorets seger är omöjlig”.

I kapitlet om Shanghaiupproret i april 1927 träffar vi på flera oriktiga påståenden av vilka man kan dra slutsatsen att Neuberg betraktar det kinesiska Kommunistpartiets inträde i Kuomintang som ett misstag. Som bekant motsatte sig K.I. vid den tiden absolut att Kommunistpartiet skulle utträda ur Kuomintang. De händelser som följde bekräftade helt det välgrundade i denna åsikt. Neuberg borde visa hur Kommunistpartiet skulle agera allt under det att det stannade kvar i Kuomintang: utnyttja sitt inflytande inom den senares led för att bilda ett mäktigt revolutionärt arbetar- och bondeblock som kunde ställa sig i spetsen för massornas väpnade kamp i Shanghai och på andra platser i avsikt att upprätta arbetarnas och böndernas revolutionära diktatur.

Kapitlet om Kanton- och Shanghaiupproren kräver alltså av läsaren en särskilt kritisk uppmärksamhet.

Utgivarna utger denna bok i övertygelsen om att den trots sina brister kommer att vara en ytterst nyttig läsning för varje kommunist, för varje revolutionär proletär.

Kantonupproret

Allmänna anmärkningar

Kantonupprorets allmängiltiga historiska betydelse är obestridlig och välkänd. Det är en sak som inte behöver påvisas. Kommunistiska Internationalens VI:e kongress gav detta uppror följande bedömning:

”Kantonupproret, en heroisk kamp av det kinesiska proletariatets baktrupp under den gångna perioden i den kinesiska revolutionen, blev trots ledningens allvarliga fel upptakten till en ny fas i revolutionen, sovjetfasen².”

”Kantonupproret förstås av arbetare som ett exempel på de kinesiska arbetarnas stora

---

² *Teser och resolutioner på Kommunistiska Internationalens VI:e kongress, s. 41.*

hjaltemod.”³

Om det kinesiska proletariet under Shanghaiupproren och överhuvud taget under hela den revolutionära kampen fram till Kantonupproret var nära lierat med den radikala nationella bourgeoisin, om dess avant-garde, det Kommunistiska Partiet, bildade block med Guomindang [Kuomintang], som då var det politiska uttrycket för fyra krafters blockbildning: proletariat, bourgeoisin, bönder och fattig stadsbefolkning, så *framträder i Kantonupproret proletariatet för första gången som en verkligt oberoende klass*, i kamp mot bourgeoisin, den utländska imperialismens militaristiska eller feodala kottierier, för proletariatets och böndernas revolutionära demokratiska diktatur, för sovjetmakten. Kantonproletariatet lyckades under det kinesiska kommunistpartiets ledning gripa makten i en stad på en miljon invånare och behålla den i 58 timmar. Därigenom visade det för hela världen att det kinesiska proletariatet definitivt har fattat medvetande om sig självt, konstituerat sig politiskt, blivit en oberoende klass i stånd att vara den drivande och ledande kraften i den kinesiska revolutionen. Det har slutligen visat att den stora kinesiska revolutionens vidare inriktning kommer att bestämmas under proletariatets hegemoni.

De revolutionära händelser som följde i Kina efter Kantonupproret bekräftar riktigheten i detta påstående. Den kinesiska bourgeoisin hade redan före upproret upphört att vara en revolutionär kraft, hade slutgiltigt övergått till det kontrarevolutionära lägret och förenat sig med de feodala och militaristiska kottierierna, med den utländska imperialismen, och förde ett ursinnigt krig mot proletariatet och dess bundsförvanter, bönderna och den fattiga stadsbefolkningen. Efter Kantonupproret har denna reaktionens kamp mot revolutionen bara accentuerats. Den enda kraft som har förmågan att leda de arbetande klassernas revolutionära kamp i Kina är proletariatet.

Vi föresätter oss att skildra situationen i Kina och i synnerhet i provinsen Guangdong [Kwantung] som var själva basen för kampen och studera orsakerna till bakslaget. Kantonupprorets lärdomar är inte bara till nytta för det kinesiska proletariatet. Dess positiva sidor, liksom dess fel, måste uppmärksammas av det internationella proletariatet, ty erfarenheten från Kanton är en av de värdefullaste lärdomarna av den internationella revolutionära kampen under de senare åren.

Situationen i Kina

Den allmänna situationen i Kina⁴, särskilt i de centrala och södra delarna, karaktäriserades på hösten 1927 av följande:

- a) Den nationella bourgeoisin fortsatte att vända den nationella demokratiska revolutionen ryggen och övergick alltmera till den militaristiska och imperialistiska kontrarevolutionens läger; alla de kontrarevolutionära krafterna förde ett besinningslöst krig mot proletariatets revolutionära fraktion och bondebefolkningens flertal: man splittrade bondeorganisationerna och fackföreningarna, krossade grymt varje revolutionär rörelse, utrotade arbetarklassens revolutionära kadrer, osv.;
- b) En djupgående kris framträdde på det ekonomiska livets alla områden: finansernas, handelns, industrins, transporternas tillstånd försämrades ständigt. Krisen antog katastrofala dimensioner;

³ Ibid., s. 221.

⁴ För att inte nämna Manchuriet. Den politiska och ekonomiska situationen i denna provins, den japanska imperialismens halvkoloni, har alltid varit mycket olik den i övriga Kina.

c) Kontrarevolutionen visade sig absolut oförmögen att skapa en stabil situation och uppnå enhet i sitt eget läger; Kinas uppdelning mellan ett flertal fientliga politiska grupperingar i fullt krig med varandra, hade nått en oerhörd omfattning⁵:

d) Man såg en mäktig revolutionär rörelse växa fram, som visade sig i form av strejkrörelser i industriområdena (Shanghai, Kanton, Hankou [Hankow], osv.), böndernas växande revolutionära rörelse, som i provinserna Hunan, Hubei [Hupeh], Tianjin [Tsien-si], Henan [Honan] och Guangdong antog formen av ett verkligt inbördeskrig på landsbygden mot storgodsägarna och kulakerna (*gentries*), osv., Yeh Dings [Yeh Ting] och He Longs [Ho Lung] arméers uppror den 30 juli i Nangan, upprättandet av sovjetmakt i Haifin och Lu-fin, osv.

Samtidigt karaktäriserades perioden som närmast föregick Kantonupproret av svag aktivitet inom det Kommunistiska Partiet. Detta parti som helhet var varken i stånd att organisera eller politiskt leda den revolutionära massrörelsen. Det hade ännu inte slutgiltigt frigjort sig från Guomindangs vänsterflygels illusioner, det begick allvarliga opportunistiska fel, framför allt i agrara och militära frågor. Å andra sidan kontrarevolutionens aktivitet och grymma terror mot kommunistpartiet, liksom frånvaron av en nära kontakt (i tiden och i rummet) mellan revolutionens stora krafter, arbetarklassens kamp, bondeupproren och soldaternas resning⁶, kunde inte undgå att utöva ett negativt inflytande på revolutionsutvecklingen.

Med utgångspunkt från den konkreta situationen under denna epok konstaterade det kinesiska kommunistpartiets centralkommitté vid sitt plenarsammanträde i oktober 1927 att situationen i Kina, trots en rad bakslag (Shanghai: krossandet av arbetarrörelsen i april; Wuchang: avvärjningen av arbetarna, osv.; Shantou [Swatow]: Yeh Dings och He Longs arméers nederlag, osv.), *alltjämt var omedelbart revolutionär* och att parollen om uppror fortfarande var aktuell.

Situationen i Guangdong

De väsentliga faktorer som kännetecknade situationen i Kanton och i provinsen Guangdong omedelbart före upproret var de följande:

a) Den 17 november utförde general Zhang Fakui [Chang Fa-kuei], inspirerad av Wang Jingwei [Wang Ching-wei], Guomindangs vänsterledare, och stödd på en del av bourgeoisin i Guangdong, en statskupp i Kanton och jagade Li Tin-sings, kompradorbourgeoisins ideolog, som hade gripit makten efter en kontrarevolutionär statskupp den 15 april 1927, bort från staden.

Zhang Fakui och Wang Jingwei, som försökte att vinna allmän sympati med hjälp av lögnaktiga fraser, förde i verkligheten ett ursinnigt krig mot de revolutionära arbetarna, bonderörelsen och framför allt mot Kommunistpartiet, som tvingats verka i hemlighet. I detta

---

⁵ Låt oss räkna upp de huvudsakliga konkurrerande politiska grupperingarna: Zhang Zuolin [Chang Tso-lin] i Manchuriet, inre Mongoliet och Petchili; Zhang Zongchang [Chang Sue-chang] i Shantung; Yen Tsin-chang i Shanxi [Shansi]; Yan-Sen i Sichuan och i Hubei; Guangdong-gruppen (Chiang Kai-shek) i provinserna Kiangsu, Chekiang och Fukien och i en del av Shanxi; Kiangsigruppen, med de lokala krigsherrarna och hjälten från arkebuseringarna i Shanghai den 12 april, Bai-Tsium-Si, i provinserna Jiangxi [Kiangsi], Guizhou [Kweichou], Hunan och en del av Guangdong; gruppen generaler i Hunan [Honan], med Tan In-kai i spetsen, i provinsen Hunan; Zhang Fakuis och Wang Jingweis grupp i Guangdong.

Förutom dessa väsentliga grupperingar, som utgör en allvarlig militär och politisk kraft, fanns det i de olika provinserna mindre talrika små koterier, som generalerna i Honan, i Anhui [Anwei], osv.

⁶ Dessa tre revolutionära faktorer framträdde isolerat, utan samordning vare sig i tiden eller i rummet. Mellan dem fanns ingen aktionsenhet. Upprorsarméerna i Nangan förmådde inte dra med sig bonderörelsen i de områden de opererade. Bondeupproren var inte samordnade med städernas arbetares revolutionära kamp.

avseende skiljde sig dessa medlemmar av ”vänstern” inom Guomindang ingalunda från den rene reaktionären Li Tin-sings. Wang Jingweis och Zhang Fakuis regering upphävde genast efter sitt makttillträde de strejkande Hongkongarbetarnas erövringar (vräkning från patronernas bostäder, stängning av folkrestaurangerna, fördrivning av de strejkande i Kanton, osv.), genomförde massarresteringar av arbetare, upplöste de revolutionära fackföreningarna, ockuperade deras lokaler, inbjöd på affischer till utrotning av kommunister, förbjöd till och med borgerliga organisationer som krävde bojkott av engelska och japanska varor.

b) Genast efter statskuppen den 17 november började fientligheter i provinsen Guangdong mellan de två militaristiska grupperingarna, den under Zhang Fakui och den under Li Tin-sings, allierade med Li Fulin [Li Fu-lin]. Eftersom Li Tin-sings sökte undvika de avgörande strider, utvecklades inte kriget till stora slag. Li Tin-sings spred sina trupper i olika riktningar och drog i kölvattnet med sin Zhang Fakuis här. Likväl försvagade regeringsbytet och detta ”oblodiga” krig i hög grad de styrande klasserna, gav fart åt deras desorganisering, misskrediterade Guomindangs politiska auktoritet och Guomindang själv, påskyndade provinsens och staden Kantons ekonomiska sönderfall.

c) I och med att Li Tin-sings' trupper lämnade Kanton åtföljda av Zhang Fakui, blev staden undan för undan fri från regeringstrupper. Dessa sändes i allt större antal till fronten, där man ville koncentrera stora styrkor för att slå ett avgörande bakutslag mot den retirerande Li Tin-sings.

Vid tiden för upproret fanns följande av Zhang Fakuis trupper i Kanton: instruktionsregementet, ett infanteriregemente, ett artilleriregemente, ett regemente för vaktjänst och några andra smärre enheter. Dessa trupper utgjorde inte någon allvarlig militär styrka, ty de var påfallande splittrade av Kommunistpartiets agitation och propaganda. Sålunda fanns det inom instruktionsregementet en illegal cell av kommunister och ungtkommunister med 200 medlemmar⁷. I de övriga enheterna fanns celler utan större betydelse, men den revolutionära upphetsningen hos ett stort antal soldater var likväl ett faktum.

Förutom Zhang Fakuis trupper i Kanton, som var tämligen demoraliserade av Kommunistpartiet, fanns det på ön Hainan två av Li Fu-lins regementen: Partiet hade inte gjort någonting för att desorganisera och erövra dem politiskt, och dessa regementen utgjorde en säker styrka i det reaktionära befälets händer.

Men i Kantons omgivningarna i provinsen Guangdong fanns omkring 50 000 av Li Tin-sings' och Zhang Fakuis reaktionära män. Soldaterna i dessa regementen följde Guomindangs paroller, ty Kommunistpartiets var nästan okända för dem, och även om de kände till dem kunde de inte skilja dem från Guomindangs. Dessa soldater var i det reaktionära befälets händer och utförde dess order utan diskussion. Partiet hade i brist på människor och resurser inte ägnat dem något som helst arbete.

d) Den revolutionära upphetsningen inom de förtryckta klasserna växte ständigt tack vare en stadigt försämrad ekonomisk situation och terrorn från Guomindangs krigsherrar. Kantons arbetarmassors anslutning till den röda illegala fackliga federationen och den kommunistiska organisationen i staden var i full gång. De fackliga delegaternas hemliga möten, Kommunistpartiets delegaters hemliga konferenser hölls regelbundet och med växande uppslutning.

---

⁷ Förekomsten av en så pass betydande cell i detta instruktionsregemente berodde på att det senare omfattade ett stort antal studeranden från Vampou och framför allt på att det länge hade haft en kommunist till kommandant, som senare för övrigt förflyttades (före upproret).

Redan i september var situationen sådan att när Yeh Dings och He Longs arméer närmade sig Shantou, beslöt provinskommittén i Guangdong att börja det omedelbara förberedandet av Kantonupproret. Nangangtruppernas nederlag nedanför Shantou hade till att börja med visserligen ett ogynnsamt inflytande på den revolutionära aktionen i Kanton, men arbetarklassens iver påverkades inte härav, och Kommunistpartiet fortsatte trots detta bakslag och reaktionens grymma terror att aktivt förbereda massorna på de avgörande striderna. Samtidigt vidtog man alla slags tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkra upprorets framgång.

Den 14 oktober, i förbindelse med sjömännens strejk, antog rörelsen formen av ett verkligt spontant uppror. Denna dag uppstod stora massmanifestationer överallt i staden. Flera tusen demonstranter angrep lokaler där tidigare de röda fackföreningarna varit inhysta, jagade bort polisen därifrån och massakrerade flera regeringsagenter. Efter detta fördubblades terrorn. En del av provinskommitténs medlemmar i Guangdong bedömde då situationen mogen för ett omedelbart utlysande av upproret. Ändå beslöt majoriteten att ännu vänta och inbjuda parti-medlemmarna att fortsätta massmobiliseringen och att understryka de ekonomiska och politiska avslöjandenas förbindelse med propagandan för upproret.

Kantonproletariatets revolutionära fraktion utförde den 7 november en grandios manifestation som upplöstes av polisen. Här skall noteras att vissa medlemmar av den kommunistiska kommittén i Guangdong åter ställde krav om uppror under loppet av denna dag. Men styrkeförhållandet var enligt de övriga ledande kamraterna i kommittén ännu inte tillräckligt gynnsamt, och upproret inställdes.

Under de första dagarna i december gjorde den revolutionära rörelsen i Kanton ytterligare framsteg. På nytt strejkade sjömännen, busschaufförerna förenade sig med dem liksom olika företag samt de postanställda. Det ganska mäktiga uppsvinget i proletariatets klasskamp efter Zhang Fakuis statskupp fann sitt uttryck i nya demonstrationer, massspridning av hemliga kommunistiska publikationer, fängslade kommunisters befrielse genom folkmassans försorg, osv.

e) Men bland de röda fackföreningarna fanns det i Kanton många vilkas administration låg i händerna på Guomindangs reaktionära partisaner. Dessa fackföreningar, som omfattade tiotusentals arbetare, enades kring mekanikernas reaktionära fackförening, som under hela reaktionen solidariserade sig med regeringens kontrarevolutionära åtgärder, och vid upprorets undertryckande ställde sig på regeringstruppernas sida. Denna omständighet att så många arbetare var medlemmar av reaktionära fackföreningar (deras antal översteg antalet aktiva partisaner i de röda fackföreningarna) var upprorets stora svårighet, paralyserade i hög grad förberedelserna och utövade ett negativt inflytande på resultatet. I fackföreningarna hade Kommunistpartiet endast ett obetydligt inflytande.

Småbourgeoisin hade som helhet ännu inte befriat sig från Guomindangs ”vänsterflygels” illusioner och väntade av Zhang Fakui en förbättring i sin dystra situation.

f) I provinsen Guangdong tog sig den revolutionära bonderörelsen uttryck i inrättandet av sovjetmakt och verkställandet av den agrara revolutionens paroller i 6 distrikt kring Hai-fung och Lu-fung (250 km öster om Kanton). I Hai-fung öppnades den 7 november en sovjetkongress av arbetar-, bonde- och soldatdeputerade med 300 delegater och omkring 10 000 deltagare, som utsåg en sovjetregering för alla upproriska områden. I början av december innehade sovjetmakten ett territorium med en halv miljon invånare. I spetsen stod en medlem av kommunistpartiets centralkommitté.

På ön Hainan fanns också en mäktig bonderörelse. Olyckligtvis var den revolutionära rörelsen

vid tiden för Kantonupproret ytterst svag i de till staden angränsande regionerna.

Partiet var inte i stånd till att föra den önskade agitationen i bondezonen i Kantons omgivning. Där blev partiets gamla fel i agrarfrågan ytterst kännbara.

Den omedelbara förberedelsen av upproret

På mötet den 26 november beslöt den kommunistiska kommittén i provinsen Guangdong att fast inrikta sig på det omedelbara förberedandet av upproret. Man var djupt övertygad om, att alla förutsättningar för segern förelåg och att framgång skulle vinnas med en god teknisk och politisk förberedelse. Under perioden från den 30 november till upprorets början ägnade sig den kommunistiska organisationen åt ett intensivt arbete bland massorna för att mobilisera dem med sikte på upproret, utarbetade ett allmänt politiskt program, drog upp militära planer, sysselsatte sig med den framtida organiseringen av sovjeten i Kanton, osv.

Partiet förde sin agitation bland massorna med följande paroller: ”Ned med Zhang Fakui och Wang Jingwei!”, ”Ned med Guomindang!”, ”Full demokratisk press-, yttrande-, mötes-, samlings- och strejkfrihet”, ”Utrotandet av Chang Fakueis provokatörer”, ”Beväpning av arbetarna och bönderna”, ”Omedelbar befrielse för politiska fångar”, ”Återupprättande av regeringens eftergifter till de strejkande i Hongkong”, ”Arbetslöshetsunderstöd lika med lönen”, ”Löneökning och arbetarkontroll över produktionen”, ”Konfiskering av storbourgeoisins rikedomar”, ”Förbättring av böndernas materiella och juridiska villkor”, ”Bildande av revolutionära soldatkommittéer”, ”Utrotning av de personer som deltar i och leder Guomindangs terror”, ”All jord åt bönderna, risen åt arbetarna”, ”Ned med de militaristiska krigerna!”, ”All makt åt sovjeterna”, osv.

Beträffande de organisatoriska åtgärderna med sikte på upproret var partiet redan den 26 november i färd med att bilda en revolutionär militärkommitté för den allmänna ledningen av rörelsen och en röd gardesstab för upprorets tekniska ledning. Man arbetade med att bestämma upproretsplanen, förberedde den militära mobiliseringen av kommunisterna (i Kanton fanns omkring 1000 partimedlemmar och ungtkommunister, varav som sagts omkring 200 fanns på instruktionsregementet) och organiseringen av det röda gardet, sysselsatte sig med att bilda speciella grupper av aktivt revolutionära arbetare som skulle utföra specialuppdrag (utrota kontrarevolutionens ledare), indela och instruera chaufförerna och lastbilschaufförerna, sprida ut instruktörer i fiendehärarna, osv.

Den revolutionära kommittén i Kanton bestod av 5 kamrater, varav en (Yeh Ding) valdes till ledare för upprorets militära del (chefscommendant). Kamrat Yeh Ding anlände till Kanton blott 6 timmar före utlysandet av rörelsen och deltog av detta skäl inte alls i dess förberedelse. Detta är en omständighet som, liksom vi skall se senare, kom att få ett mycket förargligt inflytande på händelseförloppet.

Sovjeten, som valdes omedelbart före upproret, bestod av 16 medlemmar. Av dessa utnämndes 10 av ett möte med den röda fackliga federationen i Kina, 3 representerade Kanton-garnisonen och 3 bondeorganisationerna Guangdong (en enda av de senare befann sig i Kanton vid rörelsens början).

Partiets arbete inom armén inskränkte sig huvudsakligen till Kantongarnisonens enheter. I brist på resurser och människor utfördes inget arbete inom de utomstående trupperna. Samma kan sägas om arbetet bland bönderna. Man hade i Kanton organiserat en illegal partiskola för de militanta bönderna. Det var dessa som utgjorde förbindelsen mellan Kanton och bondeorganisationerna, vidarebefordrade instruktionerna från kommittén i Guangdong, delade ut

publikationer bland bönderna, osv. Men allt detta kunde inte ge och gav inte heller några allvarliga resultat på grund av det begränsade antal militanter som fanns tillgängliga.

Förhållandet mellan de väpnade styrkorna i Kanton strax före upproret var det följande:

Reaktionens styrkor

2 av Li Fulins regementen på ön Honan	3000 man
1 artilleriregemente i norra delen av Kanton, 30 kanoner och	500 –
1 infanteriregemente, nära det föregående	600 –
1 infanteribataljon, på samma ställe	250 –
1 trängbataljon, nära järnvägsstationen Chang-Schui	300 –
Eleverna på Wam-Puskolan, ön Wam-Pu	1000 –
1 nyrekryterat regemente ur 2:a divisionen i Se-kuang	800 –
1 nybildat regemente till den 3:e divisionen, omkring	600 –
Stadspolisen	2000 –
Vaktbataljonerna vid Li Tin-sings' hus	Okänd effektiv styrka.

Dessutom fanns i Kanton 2:a divisionens, 12:e divisionens, 4:e kårens staber och Zhang Fakuis stab.

Var och en av dessa staber bevakades av en mausergrupp (bildade av särskilt utvalda och bättre betalda legosoldater) på 50 till 200 man (vi har inga exakta siffror).

Alla dessa enheter, med undantag för Li Fulins två regementen och mausertrupperna, var påtagligt demoraliserade av Kommunistpartiet. Av detta skäl var de inte någon särskilt allvarlig styrka i det reaktionära befälets händer. Li Fulins två regementen och mauser-soldaterna hade inte berörts av den revolutionära propagandan och agitationen. De kunde endast demoraliseras av styrkan i upprorsmännens vapen.

Upprorsmännens styrkor

Instruktionsregementet i kasernerna vid Cha-He	omkr. 1000 man
En skvadron kavallerister i staden	– 50 –
En trängavdelning	– 50 –
2 avdelningar studerande vid Wam-Puskolan	– 100 –
Röda gardet i Kanton	– 2000 –

Dessutom räknade upprorsmännen med stöd från bönderna, som vid upprorets början skulle sända en väpnad avdelning på 1500 man till Kanton (i verkligheten kom omkring 500). I spetsen för instruktionsregementet stod vid tiden för upproret ett reaktionärt befäl, med vilken en del av officerskåren solidariserade sig, men regementet i dess helhet, med sin kommunistiska cell på 200 medlemmar, och till och med en del officerare, var bestämt för upproret och väntade bara på partiets direktiv.

Som vi ser verkade förhållandet mellan de organiserade militära krafterna knappast gynnsamt för revolutionen. Men om man betänker att bourgeoisins styrkor från alla håll var inringade av den revolutionära upphetsningen, politiskt ytterst osäkra för sitt befäl, kan man förstå att de militära styrkorna i Kanton var lika. Med en god organisation (vid upprorets början) kunde detta förhållande till och med lätt svänga över till insurgenternas fördel, och det var vad som skedde.

Beträffande organiseringen och beväpningen av det röda gardet tog sig saker och ting ut som följer:

Efter det att provinskommittén hade inriktat sig på att förbereda upproret (augusti 1927) delade man upp Kanton i 10 kvarter, med en militärkommission i spetsen för varje.

I dessa militärkommissioner ingick den organisation som hade hand om uppgiften att demoralisera och politiskt vinna regeringstruppernas soldater i Kanton, bilda kommunistiska celler och revolutionära soldatgrupper inom dessa trupper, bilda avdelningar av det röda gardet, instruera dem militärt, samla in vapen och ammunition, bygga upp ett informationsnät inom trupperna och Zhang Fakuis staber och i regeringsinstitutionerna, slutligen tekniskt förbereda upproret i allmänhet.

Militärkommissionerna i kvarteren stod under ledning av Guangdongs provinskommittés militärkommission, bestående av 5 ansvariga militanter. Kvarterskommissionerna bildades vanligtvis av 3 kamrater utom i vissa kvarter, där det endast fanns en ”kommissionsrepresentant”.

Militärkommissionerna verkade i hemlighet. På grund av det absoluta sekretesskravet fick det röda garde som höll på att bildas i kvarteren under denna första tid formen av isolerade, omsorgsfullt dolda grupper (tiomannagrupper) utan någon större inbördes gruppering och som var underställda militärkommissionen i området (närmare bestämt den kamrat i denna kommission som valts till att organisera röda gardeavdelningarna). När sedan antalet tiomannagrupper växte och det avgörande ögonblicket nalkades, uppkom frågan om att slå samman grupperna i större enheter för att utnyttja dem mera rationellt under upproret. Omedelbart före upproret (omkring två veckor) fråntogs bildandet av avdelningarna och deras ledning kvarterens militärkommissioner och överlämnades till speciellt utsedda militära ledare inom de fackföreningar som stod under Kommunistpartiets inflytande.

I början av upproret fanns det i Kanton totalt omkring 2000 arbetare organiserade i det röda gardet, och därav 300 gamla strejkaktivister från Hongkong.

Med beväpningen stod det ganska illa till. Röda gardet hade nästan inga vapen alls. I hela Kanton hade man endast 29 musergevär och ungefär 200 bomber, inte ett enda gevär. Manuskapets militära förberedelse var likaledes svag. Många röda garden var inte kunniga i vapnens bruk. Avdelningscheferna mestadels försummade den militära konstens elementära principer och gatustridens taktik.

Det röda gardets svaga militära förberedelse förklaras av de speciella betingelserna i Kina. Där finns ingen allmän värnplikt: alla kinesiska arméer är legoarméer. Det kinesiska folket hyser ett verkligt hat till det militära och endast de går till armén som inte har några andra möjligheter att skaffa sig sitt uppehälle (ruinerade bönder, nedklassade stadselement); arbetarna går inte till armén. Av detta skäl har den kinesiska arbetarklassen knappast någon möjlighet att lära sig krigskonsten på legal väg. Detta är en omständighet som fick de mest katastrofala verkningar på stridsförmågan hos Kantons röda garde.

Planen och upprorets gång

På mötet den 7 december beslöt Kommunistpartiets provinskommitté enhälligt att organisera resningen natten mellan den 10 och 11 december klockan 3.30 på morgonen. Man ansåg att alla nödvändiga sociala och politiska förutsättningar för ett segerrikt uppror var förhanden. Den stora chocken hade man fått när Partiet erhöll nyheten att Zhang Fakui på Wang Jingweis inrådan återkallade en av sina divisioner från fronten och satte kurs på Kanton för att där avvärja instruktionsregementet och återupprätta ”ordningen”. Det var klart att om man lyckades avvärja detta regemente skulle den reaktionära terrorn fördubblas och Zhang Fakui

skulle inte låta sig hejdas av någonting förrän han med järn och eld krossat alla revolutionära utsikter i Kanton. Frågan var alltså: underkasta sig nederlaget utan strid eller ingripa med hjälpliga utsikter att gripa makten? Partiet valde det andra alternativet.

Sedan olika varianter undersökts⁸, beslöt man sig för följande variant:

Den 11 december klockan 8.30 på morgonen bryter upproret ut på instruktionsregementet. Soldaterna avväpnar infanteri- och artilleriregementena samt en infanteribataljon som är förlagd i samma kvarter. Under tiden avväpnar det röda gardet i staden polisen och vaktregementet, anfaller 2:a, och 12:e divisionernas och IV:e kårens staber samt Li Ting-sings' hus, öppnar fängelseportarna för 3000 politiska fångar, intar polishögkvarteret och regeringsbyggnaderna, vapenförråden nära järnvägsstationen Chang-Schui (där fanns omkring 4000 gevär med ammunition och 5000 handgranater) och den stora arsenalen 8 kilometer från Kanton för att ta de vapen som finns där.

De vapen som erövrats redan i de första momenten av upproret delas genast ut till arbetarna och gör det möjligt att bilda nya väpnade avdelningar.

Partiet proklamerar generalstrejk, och alla dess krafter sätts in för att få merparten av arbetarna att delta i striden för att störta den gamla regimen, stödja arbetar-, bonde- och soldatdeputerades sovjet och proklamera den högsta makten under upproret. Redan vid upprorets början publicerar sovjeten en rad dekret: om den gamla regeringens störtande, nationalisering av jorden, konfiskering av de stora förmögenheterna i staden, nationalisering av banker, järnvägar, osv.

Detta var i sin helhet innehållet i upprorets första fas.

I den andra fasen måste alla upprorskrafter sättas in för att slutgiltigt rensa staden från kontrarevolutionens spår och likvidera Li Fulins reaktionära styrkor på ön Henan.

Den tredje fasen omfattar kampen mot alla militaristiska trupper i Guangdong och indragandet av bönderna i det revolutionära kriget. Denna sista fas i planen var bara skisserad i stora drag.

Ingenting hade förutsetts i händelse av bakslag.

Planens genomförande förlöpte på följande sätt.

Exakt klockan 3.30 anlände presidenten för den Revolutionära Kommittén i Kanton, Zhang Tailei [Chuang Tai-lai], med en grupp arbetare i lastbilar, som de revolutionära chaufförerna hade tagit från sina arbetsgivare, till instruktionsregementets kaserner. På signal från sin kommunistiska organisation samlades hela regementet på gården och förklarade sig efter ett tio minuters tal av Zhang Tailei helt stå till arbetar-, bonde- och soldatdeputerades sovjets förfogande för att aktivt bidra till befästandet av den nya makten. Regementschefen och 15 reaktionära officerare, som försökte ta Guomindang i försvar, avrättades på stället.

Instruktionsregementets tre bataljoner erhöll sina respektive uppdrag: den första att avväpna infanteriregementet, den andra att avväpna artilleriregementet och infanteribataljonen, den tredje att bege sig till staden för att bistå det röda gardet.

---

⁸ En av dessa varianter var den följande: vid middagstid den 11 december organiserar partiet en manifestation till vilken instruktionsregementet ansluter sig. Under loppet av denna manifestation proklamerar generalstrejk, och samtidigt intar instruktionsregementet tillsammans med röda gardets avdelningar regeringsetablissemangen, avväpnar polisen, osv. Denna variant övergavs därför att revolutionskommittén ansåg att chanserna till seger skulle minska högst betydligt om man inte lyckades ta fienden med storm genom en plötslig nattlig attack.

I exakt samma ögonblick (3.30 på morgonen) trädde det röda gardet i aktion i det inre av Kanton.

Avväpningen av infanteri- och artilleriregementena och infanteribataljonen genomfördes snabbt av instruktionsregementets enheter. Efter denna operation var man herre över 30 kanoner och en stor mängd gevär (omkring 1500) och kulsprutor. De erövrade vapnen transporterades omedelbart i lastbilar till stadens inre och delades ut till arbetarna. Man lämnade den erforderliga vaktstyrkan hos de avväpnade enheterna och begav sig in i staden för att där uppfylla andra revolutionära uppdrag.

Röda gardets operationer för att avväpna polisstationerna och besätta regeringsbyggnaderna var inte mindre framgångsrika. Däremot misslyckades anfallet på 2:a och 12:e divisionens och 4:e kårens staber, Li Tin-sings' hus, där flera hundra mauserister befann sig, och polishögkvarteret. Det senare intogs först efter ett förenat och blodigt anfall både av röda gardet och en bataljon från instruktionsregementet. Sedan man intagit polishögkvarteret installerade sig Revolutionskommitténs stab i dess lokaler.

Klockan 15 var upprorsmännen herrar över alla polisstationer och alla regeringsmyndigheter i staden med undantag för kvarteren Tunchang och Chaming (det senare skulle i egenskap av utländsk koncession inte angripas). Endast divisionernas och 4:e kårens staber samt Li Tin-sings' hus var inte ockuperade. Stora styrkor satsades på att inta dessa positioner och upprorsmännen visade prov på stor lidelsefullhet. Först mot slutet av andra dagen kunde man storma 2:a och 12:e divisionernas staber. 4:e kårens stab, där det fanns omkring 200 mauserister, som bjöd ett ursinnigt motstånd, intogs inte förrän klockan 10 den andra dagen sedan man tänt fyr på byggnaden. Ungefär hälften av mauseristerna kunde gå ombord på båtar och nå ön Honan. Elden på armékåren spred sig till centralbanken, som låg intill, och den brann ned till grunden.

Intagandet av 4:e kårens stab förpliktar oss till att betona en intressant omständighet. En av stabens officerare var kommunist. Trots detta hade Revolutionskommittén inte ansett det nödvändigt att underrätta honom om det planerade upproret, och av denna anledning deltog inte denne kommunist, som innehade en betydelsefull post.

Li Tin-sings' hus, som var ett ganska imponerande fäste, omgivet av en vallgrav och en stenmur, intogs inte under hela den tid sovjetmakten varade i Kanton. Li Tin-sings befann sig för övrigt inte där, men han hade ett stort antal soldater där som var honom trogna och som lyckades slå tillbaka samtliga anfall.

Redan den första dagen led insurgenterna brist på vapen, ty de som hade erövrats från infanteri- och artilleriregementena, eller efter avväpningen av polisen var långt ifrån tillräckliga för att beväpna alla de arbetare som ville gå med i striden (den 11 december klockan 7 på morgonen deltog redan 20 000 arbetare aktivt i upproret). Trots detta besattes inte vapenförrådet vid Chang-Schuistationen eller den stora arsenalen under hela rörelsen. Av vilken orsak vet vi inte. Men intagandet av dessa högst viktiga mål skulle ha gjort det möjligt att beväpna omkring 10 000 arbetare och sålunda skapat ett för insurgenterna gynnsamt styrkeförhållande.

Enligt vissa uppgifter intog en bondeavdelning på 500 man, kommen från provinsen, Chang-Schuistationen och försökte lägga beslag på vapenförråden. Men när de mötte motstånd från vaktstyrkan trädde de i underhandlingar, och förrådet blev aldrig intaget.

Redan den första dagen inledde krigsherrarnas styrkor fälttåg mot Kanton. Offensiven leddes av Li Fulins enheter från ön Honan. Med artilleriets och den utländska och kinesiska flottans

bistånd kunde Li Fulins två regementen ta sig över havet och gå till anfall något öster om 4:e kårens gamla stab. Deras fyra attacker drevs tillbaka med framgång. Här kom flera av de kanoner som erövrats på artilleriregementet till användning på insurgenternas sida. På den andra dagen kom Li Fulins trupper norrifrån på järnvägslinjen Kanton-Hankou och genomförde flera fruktlösa anfall. Ett av dem ägde rum 150 meter från Revolutionskommitténs stab, sedan fienden oupptäckt tagit sig förbi insurgenterna. Denna omständighet visar att rekognosceringsarbetet var mycket bristfälligt organiserat. Redan på rörelsens första dag tog mekanikernas gula fackförbund parti för reaktionen. Man bildade 15 väpnade avdelningar om 50 man vardera, som spelade en aktiv roll i kampen mot insurgenterna.

Sedan man övervägt situationen kom Revolutionskommitténs stab på natten mellan den 12 och 13 december fram till slutsatsen, att det röda Kanton var i ett absolut kritiskt läge. Å ena sidan hade man inte helt lyckats befria staden från kontrarevolutionära styrkor (Henan, Tunchang); majoriteten av proletariatet och småbourgeoisin hade inte gett den nya makten ett tillräckligt aktivt stöd (man hade inte kunnat genomföra generalstrejken, endast chaufförerna, typograferna, rickshorna, sjömännen på linjen Hongkong—Tianjin [Tientsin] och några andra företag hade gått i strejk) järnvägsarbetarna, municipalföretagen, sjömännen i Hongkong och övriga hade inte inställt arbetet; småbourgeoisin hade mestadels intagit en avvaktande attityd. Mekanikernas fackförbund och en del av de kring detta samlade mekanikerna var uttryckligen fientligt inställda till upproret. Kontrarevolutionens toppar (Zhang Fakui och andra) hade inte kunnat isoleras. Från Honan och Hongkong, dit de kunnat ta sin tillflykt, fortsatte de att leda kampen mot revolutionärerna. Imperialistflottan gav kontrarevolutionen effektivt stöd: skydd åt den flyende bourgeoisin, transport av Li Fulins trupper som skulle anfälla Kantons centrum från Tunchang, artilleribeskjutning av kinesiska och utländska byggnader i staden, osv.

Å andra sidan var den röda staden redan inringad av en kontrarevolutionär kedja bildad av generalerna Zhang Fakui, Li Tin-sings och Li Fulin, som nått rörande enighet inför den gemensamma fienden. Uppeggade av imperialisterna hade de provisoriskt glömt bort sina meningsskiljaktigheter för att gemensamt och från alla håll anfälla Kanton. Chan-Schui-stationen var redan ockuperad av en avdelning ur Zhang Fakuis 26:e division. Li Fulins trupper, som av den utländska flottan fraktats över från andra sidan floden, förberedde en ny attack från Tunchang. Den 25:e divisionen närmade sig österifrån. Li Fulins trupper fortsatte att attackera från norr. Mekanikernas fackförbund hjälpte aktivt kontrarevolutionen. Samtidigt informerades Revolutionskommittén om andra militaristenheters nära förestående ankomst, enheter som fanns i provinsen Guangdong.

I brist på handeldvapen (gevär) kunde *insurgenternas styrkor inte växa*. Tvärtom *minskade de efter hand* till följd av de oundvikliga förlusterna under stridens gång. Insurgenternas styrkor hade ingen som helst möjlighet att bli fienden överlägsna. Styrkeförhållandet ändrades tvärtom efterhand till kontrarevolutionens förmån.

I denna situation frågade sig Revolutionskommittén huruvida man borde fortsätta försvaret av Kanton eller om man måste ge efter. Man beslöt sig för att evakuera de tillgängliga väpnade styrkorna från staden och försöka en framstöt i riktning mot bondeupproret i Han-Lu-Fin. Under morgonen och dagen den 13 december evakuerades omkring 1500 man av insurgenternas väpnade styrkor, återstoden av instruktionsregementet och en del av det röda gardet från den röda staden. De av det röda gardets avdelningar som blev kvar i Kanton kämpade ända till sista ögonblicket.

Tillbakadragandet av denna avdelning på 1500 man genomfördes i all hast. Kanonerna, de flesta kulsprutorna och större delen av ammunitionen lämnades i staden.

Kontrarevolutionens blodiga undertryckande av upproret kostade livet för omkring 4000 proletärer.

Kantonupprorets lärdomar

Vi måste stanna ett ögonblick inför den väsentliga fråga som uppkommer i samband med Kantonupproret: vilka är orsakerna till dess nederlag, vilka lärdomar måste det revolutionära partiet dra av det beträffande organiserandet och förberedandet av den framtida makt-erövringen?

Som vi har sett genom framställningen av förberedandet och genomförandet av Kantonupproret begick Kommunistpartiet allvarliga fel som inte kunde undgå att få katastrofala verkningar på stridens utgång. I korthet reducerar sig dessa fel till följande.

Upprørsplanen hade inte studerats tillräckligt grundligt; ledningen visade sig ytterst svag. Detta förklaras till en del av det faktum att den medlem av Revolutionskommittén som hade ledningen av hela den militära sidan hade anlänt till Kanton endast 6 timmar före upproret och därför inte i tillbörlig omfattning hunnit sätta sig in i situationen och dra de erforderliga slutsatserna när det gäller de operationer som skulle företas. Dessutom hade denne kamrat, ehuru militär till yrket (Yeh Ding var general), inte en tillräcklig militär förberedelse, och framför allt inte erfarenhet av proletära uppror inne i en stad. Avsaknaden av en allvarlig plan och en riktig ledning under rörelsen förklarar varför vapenförråden i Chan-Schui och den stora arsenalen inte besattes, rekognoscerings- och förbindelsetjänsten inte organiserades riktigt under striderna, osv. Den förklarar också varför man inte drog nytta av infanteri- och artilleriregementenas och infanteribataljonens avväpnade soldater.

Det är helt säkert att soldaterna i dessa avväpnade enheter efter ett visst snabbt utfört politiskt arbete och ett vettigt urval skulle ha kunnat utnyttjas som aktiva kämpar på insurgenternas sida. Men istället begärde den militära ledaren, när man riktade hans uppmärksamhet på denna möjlighet, namnlistan på de avväpnade soldaterna med angivelse av deras politiska åsikter. Naturligtvis kunde ett så byråkratiskt sätt att lösa det revolutionära problemet under ett uppror inte ge någonting och gav heller inte någonting positivt. Tiden var knapp och slösades bort på meningslös pappersexercis, och till slut förblev soldaterna i dessa enheter outnyttjade. Så småningom spreds de ut över hela staden. Men flertalet av soldaterna ifråga skilde sig knappast i politiskt avseende från instruktionsregementets soldater. Om det hade varit annorlunda, skulle de inte ha låtit sig avväpnas så lätt av några obetydliga enheter ur detta instruktionsregemente. Den revolutionära stämningen bland soldaterna i dessa båda infanteri- och artilleriregementen, liksom i andra garnisonsenheter i Kanton, var ett obestridligt faktum. Det var det som gjorde det möjligt att neutralisera dem så snabbt.

På grund av den dåliga ledningen utdelades inte uppdragen till de olika röda avdelningarna på det sätt som de borde. Några enheter förblev fullständigt outnyttjade, vilket Yeh Ding antyder i sin rapport: en sektion gendarmer, trängsektionen, två sektioner studeranden vid Wam-Pouskolan. Dessa enheter, som ansågs vara vänligt stämde till revolutionen, erhöll emellertid inte några aktiva uppdrag, förblev utan förbindelse med upprørsledningen och höll sig över samma hela tiden. Och bristen på stridskunniga män gav sig starkt till känna. Ett annat allvarligt fel av ledningen är att man inte utnyttjade den kommunistiske stabsofficer som vid upprorets början befann sig på 4:e kårens stab. Denne kamrat underrättades, som tidigare sagts, inte om Guangdong s kommunistiska kommittés planer. I kraft av sin post skulle han ha kunnat öva ett betydelsefullt inflytande på händelsernas gång till proletariatets förmån. Men då hade man måst sätta sig i förbindelse med honom för att ge honom bestämda uppdrag av

Revolutionskommittén.

Vid utarbetandet av upprorsplanen *fäste ledningen alltför litet avseende vid likvideringen av kontrarevolutionens toppar*. Under hela upproret lyckades revolutionärerna inte oskadliggöra reaktionens aktiva ledare. Hela det kontrarevolutionära ledarskapet (Zhang Fakui och andra Guomindangledare) befann sig i Tunchang. Eftersom ockupationen av Tunchang enligt planen inte skulle utföras vid interventionens början och detta mål lämnades till den andra fasen, tog de kontrarevolutionära ledarna som sagts genast till flykten och höll sig dolda på Honan och i Hongkong, varifrån de i full säkerhet kunde leda kampen mot insurgenterna.

Att man inte besatte Tunchang och att man tillät den kontrarevolutionära ledningen att fly är ett av de största fel som upprorsledningen i Kanton begick.

Överhuvud taget bör det anmärkas att upprorsmännen inte tillräckligt energiskt bekämpade de kontrarevolutionära personligheterna. Chao-Jui skrev i sin artikel ”Upproret i Kanton”

”Man ägnade sig inte tillräckligt åt att oskadliggöra kontrarevolutionärerna. Under hela den tid Kanton låg i insurgenternas händer dödade man endast 100 personer. Fångar fick dödas först efter dom, i regel av kommissionen för kampen mot reaktionärerna. I full strid, under fullt uppror, är det ett alltför långsamt förfarande. Efter reträtten fanns det i fångelserna dessutom 70 till 80 reaktionärer som slapp fria och deltog i undertryckandet av upproret. Man befattade sig inte alls med att konfiskera regeringens tillhörigheter och reaktionärernas förmögenheter. Makten låg i våra händer i två eller tre dagar, och de huvudsakliga ledarorganen hade nästan ingenting att köpa proviant för, medan Centralbanken innehöll flera miljoner i mynt. Man rörde inte heller de övriga bankerna eller förråden⁹.”

Här är ännu ett stort fel av ledningen: trots att centrala Kanton på middagen den första dagen låg i insurgenternas händer, var den inte i stånd att isolera 4:e kårens stab från de enheter som stod under dess befäl.

Ännu på kvällen stod denna stab i förbindelse med sina avdelningar utanför staden. Telegraf-förbindelserna mellan Kanton och Hongkong sattes aldrig ur funktion.

Ett faktum som fick ett olyckligt inflytande på stridens förlopp är att arbetarmassorna inte förstod att använda sig av eldvapen. Av de 30 kanoner som erövrats på artilleriregementet användes endast 5. Alla de andra stod överksamma därför att insurgenterna saknade manskap att sköta dem. Man kan säga samma sak om kulsprutorna. Insurgenterna använde inte merparten av dem som de hade i sina händer. Eftersom de inte visste hur de skulle använda sina vapen och var okunniga i de elementära stridsprinciperna led arbetaravdelningarna svåra förluster, medan motståndarsidan tillfogades minimala skador.

Barrikadstridens metoder tillämpades inte på erforderligt sätt. Likväl krävde situationen i början av andra dagen, då insurgenterna redan tvingats på defensiven, bruk av barrikader, som skulle ha gett avsevärda fördelar. Insurgenterna lade ned alltför mycken kraft och uppmärksamhet på intagandet av divisionernas och 4:e kårens staber samt Li Tin-sings' hus. I det ögonblick situationen krävde snabba och energiska operationer för att besätta staden i dess helhet och i synnerhet de kontrarevolutionära positionerna i Tunchang, hade man snarare med minimala ansträngningar (bryta förbindelser, ljus, vatten osv.) kunnat inringa och isolera staberna ifråga och sätta huvuddelen av styrkan på de viktigaste uppgifterna för ögonblicket för att skapa en brytning i jämvikten till upprorets förmån (genom att besätta Tunchang,

⁹ *Kantonkommunen*, samlingsvolym med artiklar och material, Moskva 1929, s. 96.

vapenförråden, osv.).

Alla ovan omnämnda taktiska och organisatoriska brister, den dåliga ledningen och arbetarnas oförmåga att sköta sina eldvapen fick en ofantlig negativ inverkan på hela rörelsens gång. *Det grundläggande problemet i varje strid, i synnerhet i upprorstider, problemet att ge insurgenterna styrkeövervikt mot kontrarevolutionen fick inte en gynnsam lösning huvudsakligen på grund av dessa fel.*

Efter det djärva och energiska angreppet på de gamla myndigheterna redan i början tvingades insurgenterna på grund av det ogynnsamma förhållandet mellan de stridande styrkorna snart på defensiven. Stridsinitiativet övergick därefter till fienden.

Det bör dessutom sägas att denna redan bristfälliga ledning försvagades ytterligare genom att Zhang Tailei, en av de mest energiska och rikast begåvade ledarna, dödades den andra dagen på väg tillbaka från ett möte.

Men trots de betydande negativa verkningarna av de taktiska misstag som vi påtalat *var detta enligt vår åsikt inte de väsentliga orsakerna till nederlaget.* De huvudsakliga och avgörande orsakerna måste sökas på annat håll: den allmänna situationen i Kina och styrkeförhållandet i provinsen Guangdong var inte gynnsamma för upproret.

I Kanton kunde man gripa makten (hela staden besattes emellertid inte, ty Tunchang och ön Honan förblev i fiendehänder) tack vare att de kontrarevolutionära styrkor som fanns där var obetydliga. Men detta är bara sant om Kanton. I provinsen Guangdong i dess helhet var styrkeförhållandet klart ofördelaktigt för insurgenterna. På ett avstånd av 2 till 5 dagsmarscher från Kanton i olika riktningar fanns omkring 50 000 man under krigsherrarna Zhang Fakui, Li Tin-sings och andra underordnade generaler, som inte var inblandade i några allvarligare inbördes fejder. Partiets arbete inom dessa trupper för att demoralisera och vinna dem politiskt för revolutionen hade knappast existerat (brist på manskap) och de flesta soldater var fullständigt okunniga om de kommunistiska parollerna. Det var detta som tillät Zhang Fakui att efter upprorets början få sin armé att göra helt om och gå mot Kanton för att undertrycka rörelsen. Li Fulin och Li Tin-sings gjorde sammalunda. Allt detta blev möjligt endast därför att det inte fanns något verkligt blodigt krig mellan dessa krigsherrar: de kunde sålunda utan minsta tvekan återkalla sina trupper från fronten och dirigera dem mot Kanton. Sedan dessa icke demoraliserade och gentemot det reaktionära befälet trogna regementen, materiellt och politiskt understödda av imperialisterna, väl inlett sin koncentrisk offensiv mot staden var det klart att Kanton inte kunde försvaras, *ty kontrarevolutionens överlägsenhet var enorm.*

Vid tiden för upproret fanns det inga allvarliga revolutionära rörelser bland bönderna i områdena närmast Kanton. Rörelsen i Hailufeng, där sovjetmakt hade proklamerats i 6 distrikt, var på 250 km avstånd från Kanton, och av detta skäl kunde den inte ge något aktivt stöd i det rätta ögonblicket. Samma sak med ön Hainan, där det fanns en mäktig, men fullständigt isolerad bonderörelse: ingen hjälp kunde väntas därifrån.

Kantonupproret understöddes inte av någon proletär massintervention eller någon revolutionär bonderörelse i de övriga delarna av Kina. Kommunistpartiets Centralkommitté fick inte i tid reda på Guangdong s provinskommittés beslut att utlysa rörelsen i Kanton den 11 december.

Sådan var den allmänna politiska situationen och styrkeförhållandet mellan revolutionen och kontrarevolutionen i Guangdong. Beträffande själva staden Kanton *fanns det utan tvivel en revolutionär massrörelse där: massorna deltog verkligen på ett eller annat sätt i rörelsen* (man måste med förakt tillbakavisa alla mensjevnikiska resonemang som söker göra gällande

att massorna i Kanton inte deltog i resningen, att denna bara var en *Putsch*) och *sympatiserade mot upproret*. Men vid sidan härav fanns det fraktioner inom proletariatet, som mekanikernas fackförbund med tiotusentals medlemmar under mekanikernas inflytande), som räknade mer än 5000 medlemmar som inte bara underlät att stödja rörelsen, utan var fientligt inställda eller åtminstone förblev passiva och neutrala åskådare till den blodiga kamp som utspelade sig.

Insurgenterna var inte i stånd att förbereda och genomföra generalstrejken: järnvägsarbetarna och sjömännen fortsatte arbetet och användes av kontrarevolutionen till transport av trupper, flyktingar från Kanton, osv. Detta gäller särskilt transportarbetarna på floderna. Småbourgeoisin var ännu fångna i Guomindang- ”vänsterns ” illusioner och förstod ingenting vare sig av de kommunistiska parollerna eller av allt som hände i staden.

Låt oss förresten se hur en medlem av Kantons Revolutionskommitté, kamrat Yeh Ding, bedömer de arbetande massornas inställning till upproret:

”De stora massorna deltog inte i upproret: två stora möten gav ett föga tillfredsställande resultat. Alla butiker var stängda, och de anställda visade inga tecken på att stödja oss. Vi förmådde inte utnyttja våra egna kamrater, och då är det inte förvånande att arbetarna var dåligt organiserade. Större delen av de avväpnade soldaterna spreds ut i hela staden. Upproret förbands inte med de oroligheter som förekom bland arbetarna på järnvägslinjerna. Reaktionsnärerna kunde fortfarande använda linjen Kanton–Hankou. Vi ägnade alldeles för liten uppmärksamhet åt flottan, som förblev i fiendens händer. Vårt parti gjorde inte vad som krävdes för att understödja arbetarnas basorganisationer. Mekanikernas fackförbunds väpnade avdelningar med vita armbindlar förföljde och dödade sina röda bröder. Elektricitetscentralernas arbetare släckte gatubelysningen så att vi måste arbeta i mörker. Arbetarna i Kanton och Hongkong vågade liksom sjömännen inte förena sig med de stridande efter påtryckningar från de engelska imperialisterna. Sjömännen på linjen Hongkong–Tienmin inledde likväl en strejk i denna situation och segrade. På flodtransporten ställde de sig skamligt i de vitas tjänst och hjälpte dem att komma över floden, utan att vi upptäckte några överfarter. Järnvägsarbetarna i Hongkong och Hankou förmedlade telegram från fienden och transporterade dess soldater. Bönderna hjälpte oss inte att förstöra järnvägen och försökte inte hindra fienden att anfälla Kanton. Arbetarna i Hongkong ådagalade inte den minsta sympati med upproret¹⁰.”

Även om Yeh Ding enligt vår åsikt inte uppskattar massornas deltagande till dess rätta värde är vi i huvudsak överens med honom. Det är klart att detta otillräckliga deltagande från de proletära massorna förklaras av frånvaron av en riktig ledning. Ledarna förstod inte att vidta de nödvändiga åtgärderna för att realisera ett samarbete med arbetarna i den aktiva kampen. Men en annan sak är lika uppenbar: i Kanton förelåg inte i tillräcklig grad de sociala förutsättningar, utan vilka det väpnade upprorets seger inte är möjlig.

”Kantonupproret, proletariatets hjältemodiga försök att organisera sovjetmakt i Kina, har spelat en ofantlig roll i arbetar- och bonderevolutionens utveckling. Det har likväl ådagalagt åtskilliga fel av ledningen: otillräckligt förberedelsearbete bland arbetarna och bönderna och inom fiendearmén. Otillräcklig uppmärksamhet på arbetarmedlemmarna i de gula fackföreningarna; otillräcklig förberedelse i själva organisationen av partiet och ungdomen; underlåtenhet att meddela Centralkommittén om händelserna i Kanton; svag politisk mobilisering av massorna (ingen stor generalstrejk, ingen *vald* sovjet som upprorsorgan). För allt detta är till en del de omedelbara ledarna ansvariga, politiskt ansvariga inför K.I. (kamrat N. och andra). Trots dessa misstag av ledningen bör Kantonupproret betraktas som en förebild av

¹⁰ Yeh Dings rapport om Kantonupproret.

hjaltemod från de kinesiska arbetarnas sida, som rätteligen kan göra anspråk på den historiska rollen av vägledare för den stora kinesiska revolutionen.”¹¹

Med denna bedömning ställde sig det kinesiska Kommunistpartiets VI:e kongress, och K.I.s VI:e kongress helt solidariska.

Det nya faktum som dessa båda kongresser framburit är att striderna i Kanton betraktas som ”det kinesiska proletariats eftertruppskamp i den kinesiska revolutionens nedgångsperiod”. Kantonupproret bröt ut i ett ögonblick då den revolutionära vågen i Kina redan var på väg tillbaka.

”Den revolutionära vågen sjönk redan. I en rad uppror (upproret i Ho-Lang och Ve-tin, bonderesningarna på Honan, i Hubei, Guangdong och Kiangsu) försökte arbetarklassen och bönderna att rycka makten från imperialisterna, bourgeoisin och godsägarna och därigenom hindra revolutionens nederlag. De lyckades inte. Den sista mäktiga manifestationen av denna revolutionära våg blev det hjältemodiga Kantonproletariats uppror, som under parollen om sovjeter försökte förbinda den agrara revolutionen med störtandet av Guomindang och upprättandet av proletariats och böndernas diktatur.”¹²

Denna bedömning av Kantonupproret som det kinesiska proletariats eftertruppskamp har en högst principiell betydelse. Därigenom anger K.I. den väsentliga orsaken till bakslaget.

Om vi betraktar de militära och politiska fel som begicks under förberedandet och genomförandet av upproret i ljuset av den allmänna politiska situationen i landet, och i synnerhet i Guangdong och Kanton, förstår vi att dessa orsaker inte kunde ha något avgörande inflytande på stridens utgång.

Kantonupproret krossades av reaktionens överlägsna och samlade styrkor: krigsherrar, bourgeoisier, imperialister, osv. Arbetarna i Kanton visade prov på ett hjältemod utan like. Kantonproletariatet och de arbetande klasserna i hela Kina kommer att dra de erforderliga lärdomarna av Kantonkommunens fel och positiva bedrifter. För alla arbetare i Kina kommer den nya Kantonregeringens dekret att få en ofantlig betydelse: nationalisering av jorden, konfiskering av de stora företagen, transportmedlen, bankerna, åtta timmars arbetsdag, fysiskt utrotande av kontrarevolutionen, erkännande av fackföreningarna som arbetarklassens auktoriserade organ, avskaffande av legoarméer, ursinnigt krig mot imperialisterna, kampanj mot krigsherrarnas krig, osv. Genom dessa dekret har de kinesiska arbetarna kunnat se, att det inte var fråga om att återinrätta makten med en annan gruppering, byta ut en styrande klass mot en annan, utan att radikalt förändra hela samhällsregimen genom att överlämna all makt åt de arbetande klasserna. Däri ligger den allmängiltiga betydelsen av Kantonupproret.

Men detta upprors betydelse skulle vara ännu större om dess ledning inte hade begått de fel som omnämnts ovan. Dessa fel var det möjligt att undvika.

Ty om upprorsledningen hade haft en väl genomtänkt plan och exakt satt den i verket skulle kampen att fått en påtagligt annorlunda karaktär. Ockupationen av vapenförrådet och den stora arsenalen skulle ha gjort det möjligt för insurgenterna att dela ut vapen åt omkring 10 000 man. Dessa styrkor skulle ha kunnat ökas ytterligare genom ett riktigt utnyttjande av de fångslade soldaterna från de avvärjade garnisonsenheterna och från de revolutionära enheterna, som aldrig uppmanades att delta i kampen. Allt detta tillsammans, med

¹¹ *Resolution i den kinesiska frågan*, antagen av K.I.s Exekutivkommittés IX:e plenarsammanträde (1928).

¹² *Teser och resolutioner på VI:e kongressen*, s. 160-161. ”Teser om den revolutionära rörelsen i kolonierna och halvkolonierna.”

arbetarna och soldaterna väl utrustade med vapen, skulle ha bildat en revolutionär armé på mer än 20 000 man. Med denna armé, visserligen underlägsen krigsherrarnas 50 000 man i antal, militär förberedelse och beväpning, med en riktig militär och politisk ledning, skulle man ha kunnat bekämpa kontrarevolutionen med större framgång än med de obetydliga styrkor som Revolutionskommittén förfogade över.

Med detta vill vi naturligtvis inte ha sagt att dessa 20 eller 25 000 man ur den revolutionära armén med de betingelser under vilka Kantonupproret uppstod skulle ha kunnat föra en långvarig kamp mot reaktionen. Fiendestyrkornas överlägsenhet var ändå enorm. En slutlig seger för dessa 20 000 till 25 000 kämpar var omöjlig såframt inte Kantonproletariatets avgörande element aktivt understödde dem med vapen (om Partiet hade kunnat förmå dem att delta aktivt i kampen), såframt inte bondebefolkningen när krigsherrarnas trupper ryckte fram mot Kanton hade varit i stånd att genom en massintervention eller åtminstone genom partisanaktioner avleda åtminstone en del av truppernas uppmärksamhet. Slutligen skulle det ha krävts att krigsherrarnas arméer visat åtminstone några tecken på upplösning. I detta fall skulle Kantonupproret, den kinesiska revolutionens eftertruppskamp 1927, ha kunnat tjäna till utgångspunkt för ett nytt revolutionärt uppsving.

Kantonupproret har visat de kinesiska arbetarna att *det väpnade upproret endast kan segra om det är väl förberett, om man inte begår stora militära och politiska fel, om de proletära massorna i allmänhet dras med i rörelsen, liksom soldaterna i krigsherrarnas arméer.*

Kantons lärdomar kommer inte att vara förlorade för de kinesiska arbetarna.

”Kantonupproret förstås av arbetarna som ett exempel på de kinesiska arbetarnas hjältemod. Må de stora arbetar- och bondemassornas förestående resning, organiserad på grundval av de verkliga och rätt tillämpade leninistiska principerna, stödd på det internationella proletariatet, må den bli Kinas segerrika Oktober.”¹³

---

¹³ *Teser och resolutioner på VI:e kongressen*, s. 222. ”Appell till den kinesiska revolutionen.”

Shanghaiupproren

De tre upproren i Shanghai, som ges en kort framställning i detta kapitel, uppstod under betingelser som *avviker från de fall som behandlats ovan*. (Se schema i slutet av boken.)

För det första bildade Kinas Kommunistparti vid denna tid ännu *block med Guomindang* enligt K.I.:s absolut riktiga beslut. Det bekämpade tillsammans med den senare feodalherrarna, de halvfeodala krigsherrarna och den utländska imperialismen. Den nationella bourgeoisin var ännu revolutionär och kämpade för den nationella frigörelsen och Kinas enande under bourgeoisins hegemoni.

Visserligen hade den nationella bourgeoisin vid tiden för det tredje upproret i praktiken redan övergått till reaktionens läger. Men denna attitydförändring hade inte i tillräcklig omfattning uppfattats av kommunistpartiets ledning och, som vi skall se, fortsatte man att bygga hela sin taktik på ett nära förbund med Guomindang.

För det andra *förbereddes och genomfördes dessa tre uppror med parollen: hjälpa den nationella revolutionens trupper*, som befann sig i krig (den revolutionära arméns kampanj mot norr) med krigsherrarna i norr (Zhang Zuolin, Chung Chuan-Fang, Chiang Tsiun-chan, osv.). Den taktiska huvudfaktorn i dessa tre uppror var önskan att förbinda de revolutionära aktionerna bakom fiendetrupperna med den nationella arméns direkta offensiv.

Dessa båda säregenheter satte sin prägel på Shanghaiupprorens förberedande och organisering.

Det första (24 oktober 1926) kan egentligen inte kallas ett uppror i ordets verkliga bemärkelse, ty det inskränkte sig till små skärmytslingar mellan kamporganisationens avdelningar och polisen. Men situationen vid tillfället och Kommunistpartiets beslut, som syftade till att förbereda ett verkligt väpnat uppror, förtjänar att uppmärksammas.

Upproret den 24 oktober 1926

I oktober 1926 var situationen den följande i Shanghai och vid fronten i provinsen Chekiang: Efter Wu Peifus [Wu Pei-fu] nederlag vid Outchang den 10 oktober hade Nordexpeditionens befälhavare (Chiang Kai-shek) satt sina huvudstyrkor på marsch till provinsen Chansi mot Sun Chuanfangz [Sun Chuan-fan] armé. Man kunde räkna med att den senare inte skulle göra motstånd mot den nationella Sydarmén. General Sia-Chao, guvernören i provinsen, som ville komma på god fot med sin nye herre, den nationella arméns överbefälhavare, för att försäkra sig ”om att få en anständig plats i den nya regeringen efter dennes seger över Sun Chuanfang, beslöt att göra uppror mot densamme och rådgjorde därför med Niu Jun-tsiang, en representant för den nationella regeringen och medlem av högern inom Guomindang, som då befann sig i Shanghai. Niu Jun-tsiang hade just anlänt i egenskap av representant för Guomindangs nyligen organiserade Politiska byrå i området för att arbeta med mobiliseringen av styrkorna i Shanghai, desorganiseringen bakifrån av Sun Chuanfang och slutligen för att organisera en resning i Shanghai för den händelse Sydtrupperna kom tillräckligt nära. Detta projekt sammanföll med den av Kommunistpartiet antagna linjen. Redan före Sia-Chaos beslut hade den uppfattningen fått fäste hos kommunistledarna att om Sun Chuanfang led nederlag och Sia-Chao erkände den nationella regeringen, skulle Shanghaiproletariatet resa sig till förmån för den senare och hjälpa honom att inta staden. Kommunistpartiet insåg samtidigt att man förutom arbetarklassen i mån av möjlighet måste dra med småbourgeoisin och studenterna i rörelsen.

Shanghaiproletariatets stridslystna attityd, den nationella arméns segrar och Sun Chuanfangs svårigheter trädde allt tydligare i dagen. Kommunistpartiets inflytande var ganska stort. Man hade all anledning att hoppas, att huvuddelen av proletariatet skulle lyda om man lanserade ordern om generalstrejk och uppror.

Niu Jun-tsiang hade inte bara grupperat småbourgeoisin kring sig, utan även en del av mellanbourgeoisin (Ju Ko-de, Handelskammarens ex-president, osv.). Han lyckades också att få över trasproletariatet på sin sida.

Kommunistpartiet kunde inrätta en väpnad styrka på 130 arbetare och organisera omkring 2000 man i kampgrupper, men utan vapen. Niu Jun-tsiang hade en avdelning på omkring 600 man, huvudsakligen rekryterade ur trasproletariatet. Han hade varken vågat värva arbetarna eller dela ut vapen till dem. Ju Ko-de hade till sitt förfogande 500 man legotrupper (i fortsättningen skulle det visa sig att han i verkligheten hade mycket mindre). Alla dessa förband bildade tillsammans det väntade upprorets väpnade styrka.

Det fanns ingen gemensam plan och inte heller någon allmän ledning, ty ingen av de deltagande i koalitionen (Kommunistpartiet, Niu Jun-tsiang och Ju Ko-de, köpmännens representant) ville underordna sina styrkor under en annan gruppering. Grupperna beslöt att operera oberoende av varandra, men tidpunkten för interventionen skulle bestämmas genom överenskommelse (det är besynnerligt att Kommunistpartiet accepterade en dylik kompromiss) via den nationella regeringens representant, Niu Jun-tsiang.

Enligt Kommunistpartiets plan (köpmännen och Niu Jun-tsiang hade överhuvud taget ingen plan) skulle upproret börja med att sjömännen, metallarbetarna, kommunalarbetarna för vatten och elektricitet, och senare textilarbetarna inledde en strejk. Man beräknade att mer än 100 000 man skulle delta i strejken.

Sun Chuanfangs styrkor i Shanghai omfattade: 1 infanteribataljon (omkring 1000 man), mer än 2000 poliser, 2 kanonbåtar på floden (varav en var avsedd för Niu Jun-tsiang) och 76:e brigaden (mycket osäker) under general Li Bao-chang, förlagd två dagsresor från Shanghai vid Yang-tses nordliga flodarm.

Sådant var styrkeförhållandet mellan de organiserade väpnade arméerna.

Den 16 oktober tillkännagav general Sia-Chao, som hade omkring 10 000 man, sin övergång på den nationella regeringens sida. Den 17 oktober (det är svårt att förstå varför Sia-Chao inte sände alla sina styrkor till Shanghai, då situationen just dikterade denna åtgärd, i stället för att sända blott 1 regemente) sände han ett regemente att ockupera Shanghai, och på kvällen samma dag befann sig detta regemente 15 km från staden.

I samma ögonblick invaderade 76:e brigadens förtrupper, som Sun Chuanfang sänt redan innan Sia-Chao satt sitt regemente på marsch Shanghai för att förstärka garnisonen. Samma dag inledde Sun Chuanfangs enheter striden mot Sia-Chaos styrkor och sinkade de senares marsch mot Shanghai.

Detta var det gynnsammaste tillfället för proletariatet att gå till anfall. Men dess ledare ansåg sig ännu otillräckligt förberedda. Den 20 oktober var de kommunistiska kampgrupperna och Niu Jun-tsiangs förband mer eller mindre redo att handla, men Sia-Chaos situation vid fronten var dålig. Tidpunkten för upproret ändrades från dag till dag. På morgonen den 23 oktober fick Niu Jun-tsiang en obekräftad nyhet enligt vilken Sun Chuanfang skulle ha blivit slagen av Sia-Chao. I glädjen över denna nyhet gav han order om att upproret skulle inledas klockan tre på natten mellan den 23 och 24. I verkligheten hade Sia-Chaos trupper just i detta ögonblick

blivit besegrade av Sun Chuanfang.

I avsaknad av plan och ledning (aktionen skulle inledas med ett skott från en kanonbåt på signal av en raket från Niu Jun-tsiangs hus: raketen avfyrades i det avsedda ögonblicket, men kanonbåten lade inte märke till den och avlossade inte skottet) *ägde upproret inte rum*, om man undantar små skärmytslingar med polisen. Klockan 5 på morgonen gav Kommunistpartiet sina kampgrupper order om att uppskjuta rörelsen till senare. Denna erfarenhet kostade Partiet nästan inga förluster alls. Den huvudsakliga orsaken till motgången, för att nu inte tala om de olika organisatoriska misstagen, den dåliga informationen om tillståndet vid fronten och den därav följande bristen på samordning mellan truppernas och proletariatets operationer, ligger i att *Kommunistpartiet vid denna tid räknade alltför mycket med Niu Jun-tsiang, i praktiken hade överlämnat ledningen av upproret till honom (tidpunkten hade bestämts av Niu Jun-tsiang), frivilligt avstått från varje självständig politik under förberedandet och genomförandet av rörelsen, med ett ord släpades efter Guomindang*. Av detta skäl hade Partiet *knappast utfört något* allvarligt förberedelsearbete för upproret bland proletariatet. Man kunde heller inte göra det, för man hade själv ställt sig i beroendeförhållande till Niu Jun-tsiang. Och ändå hade man med all rätt kunna ta ledningen och utnyttja Niu Jun-tsiang och köpmännen som hjälpstyrkor.

Det för uppror gynnsamma ögonblicket (den 17 oktober, när Sia-Chao befann sig 15 km från Shanghai) hade inte utnyttjats. Partiet hade antagit Niu Jun-tsiangs skäl, och denne hävdade att man inte var redo att handla: och ändå var styrkeförhållandet i Shanghai sådant att om Kommunistpartiet hade kallat proletariatet till generalstrejk, skulle det säkerligen besvarat denna appell i stor majoritet, ty hjälpen till de nationella trupperna var en paroll som kunde omfattas av hela befolkningen. Proletariatets intervention kunde avgöra striden till insurgenternas och Sia-Chaos fördel även med en materiellt sett bristfällig organisation. Här har Kommunistpartiet uppenbarligen *underskattat strejkens betydelse och överskattat den rent militära faktorn* (enheternas gruppering). Man räknade inte med att Sia-Chaos trupper kunde lida ett nederlag medan man grupperade de väpnade styrkorna inne i Shanghai och situationen till följd av detta förändras radikalt till revolutionens nackdel. Man förstod inte att den dominerande faktorn C i sådana fall (kombinerade aktioner av proletariatet bakom fienden och en framryckande armé vid fronten) alltid är armen och att proletariatet bör anpassa sig till dess operationer. Det var alltså inte tillåtet att förhålla upproret av inre materiella och tekniska orsaker. Tvärtom måste man vid minsta tillfälle gripa till vapen och på detta sätt säkra framgången vid fronten.

Förklaringen av orsakerna till motgången skulle inte vara fullständig utan bli ytlig om man inte stannade inför ytterligare en faktor, nämligen Kommunistpartiets taktik gentemot Guomindang och dess uppfattning om proletariatets roll i den kinesiska revolutionen. Det är först i ljuset av denna fråga som man kan förstå varför partiledningen i Shanghai gick i Guomindangs kölvatten, samtyckte till att tidpunkten för upproret bestämdes av en medlem av högern inom Guomindang som Niu Jun-tsiang och slutligen avstod från en egen politik i upproret.

Kommunistpartiets ledning *underskattade det kinesiska proletariatets roll i revolutionen*. Man ansåg att proletariatet ännu inte var tillräckligt politiskt starkt för att erövra hegemonin i den nationellt demokratiska revolutionen. Om några partiledare i ord erkände nödvändigheten av att kämpa för att säkerställa proletariatets ledande roll i revolutionen var det bara en fras: ingen ansträngning gjordes i den riktningen. Då en dylik uppfattning om proletariatets roll var förhärskande bland partiets ledande män var slutsatsen klar: den ledande rollen i den

demokratiska revolutionen borde tillkomma Guomindang, proletariatet och dess avant-garde borde avpassa sin taktik efter Guomindangs, resa krav som inte står i motsättning till Guomindangs politik, gå efter Guomindang. Det var så partiledningen fattade K.I.:s direktiv om Kommunistpartiets temporära enhetsfront med Guomindang i den demokratiska revolutionen.

Partiledningen ställde inte frågan om bourgeoisins tänkbara förräderi mot den demokratiska revolutionen, man överskattade den revolutionära andan hos denna bourgeoisie.

Dessa satser bekräftas av en undersökning av Partiets politik i vilken fråga som helst vid tiden för det första upproret. ”Svanspolitik var vad som karaktäriserade partiledningen vid denna tid” skrev Yang Tsao-cheng, en deltagare i Shanghaihändelserna.¹

Denna svanspolitik, detta Kommunistpartiets underordnande under Guomindangs politik kännetecknar inte bara tiden för det första upproret, utan till stor del även den följande perioden fram till den utvidgade konferensen i augusti 1927, som ersatte den gamla opportunistiska ledningen.

De ovan anförda orsakerna till det första upprorets misslyckande kunde uppstå endast därför att det kinesiska K.P.:s ledning intog en felaktig inställning i denna fråga: vem bör spela den ledande rollen i revolutionen, Guomindang eller Kommunistpartiet? Det var riktigt att hålla fast vid enhetsfronten med Guomindang och med dem kämpa för den nationella revolutionens paroller. Men man fick inte ett ögonblick glömma bort att Guomindang förr eller senare kunde och till och med skulle förråda revolutionen, och man måste utan vidare kräva Kommunistpartiets rätt att föra sin egen politik i den nationellt demokratiskarevolutionen. Man måste alltid komma ihåg att den nationaldemokratiska revolutionen i Kina liksom annorstädes endast kunde fullbordas genom den proletära revolutionen.

Det andra Shanghaiupproret (22 februari 1927)

Efter ett visst uppehåll i operationerna vid fronten (efter Sun Chuanfangs nederlag i provinsen Shanxi [Shansi]) återupptogs i februari den nationella arméns offensiv med målet att slutgiltigt krossa Sun Chuanfang. Den 17 februari ockuperade de nationella trupperna (general Bai Chongxi [Bai Sun-chi]) Hankou och den 18 järnvägsstationen i Kiahing, 60 km söder om Shanghai.

Med tanke på den gynnsamma situationen vid fronten fattade Kommunistpartiets Centralkommitté efter en lång diskussion ett beslut, enligt vilket generalstrejk skulle förklaras i Shanghai och ett väpnat uppror organiseras om trupperna i söder nådde fram till ett trettio-tal kilometer från Shanghai (till stationen Sungkiang). Till skillnad från det första upproret erkände partiledningen *denna gång* nödvändigheten av att visa mera initiativkraft och oberoende i förberedandet och genomförandet av rörelsen.

Inte desto mindre ansåg ett möte med aktiva fackliga militanter i Shanghai under intryck av Sydarméns segrar redan på kvällen den 18 februari, att Sun Chuanfang var slutgiltigt krossad och beslöt enhälligt att omedelbart förklara generalstrejk och uppmana arbetarna till uppror. Den kommunistiske centralkommittérepresentant som var närvarande på detta möte tvangs gå med på beslutet. Strejken proklamerades och började den 19 februari. Den 20 nådde den sitt maximum, med mer än 200 000 organiserade arbetare i strejk.

---

¹ Yang Tsao-Cheng, ”Händelserna i Shanghai på våren 1927”, i *Material i den kinesiska frågan*, nr 13, publicerade av Kinas Arbetaruniversitet.

Förhållandet mellan de väpnade styrkorna i staden var det följande:

Kommunistpartiet hade 130 kampgruppmedlemmar utrustade med mauserrevolvrar samt omkring 3000 utan vapen. Dessutom hade man ett enormt inflytande bland sjömännen tack vare det arbete som utförts inom flottan. Av de 4 kanonbåtar som befann sig på floden Wampu kunde Partiet helt räkna på en, men man hade celler också på de andra, vilket gav förhoppningar om att de i händelse av gynnsammare betingelser under upprorets gång skulle gå över till revolutionssidan. Partiet förfogade inte över några andra väpnade styrkor. Niu Juntsiangs manskap upplöstes efter det första upproret och i samma slag miste han de vapen som delats ut till dem. Ju Ko-de hade heller ingenting.

Frågan om de militära ledarna ställde till problem. De var ytterst fåtaliga och dem som Partiet förfogade över hade blivit utnämnda omedelbart före rörelsen och hade därför varken hunnit lära känna sitt manskap eller studera staden och de olika taktiska målen. Denna omständighet skulle få bedrägliga konsekvenser för rörelsens utveckling.

Sun Chuanfangs myndigheter i Shanghai förfogade den 19 februari över 500 soldater och 2000 polismän. Resten av dess styrkor befann sig vid fronten. Följaktligen var styrkeförhållandet i staden denna gång gynnsammare än vid det första försöket i oktober 1926.

Händelserna utvecklades mycket snabbt, generalstrejken hade förklarats av andra och Centralkommittén såg sig ställd inför fullbordat faktum: frånsatt en av dess medlemmar hade man varit ovetande om de fackliga militanternas beslut fram till på middagen den 19 februari, i det ögonblick då strejken redan hade börjat, och på grund härav måste man i all hast undersöka en rad frågor i samband med det förestående upproret (som regeringsbildningen, osv.) och överhuvud taget vidta olika åtgärder för att förbereda resningen. Hela dagen den 19 februari gick bort på förberedelser av detta slag och på diskussioner. Partiet i sin helhet och i synnerhet dess ledning var dåligt förberedda på upproret.

Den 20 februari fick man veta att anfallet söderifrån mot Shanghai hade uppskjutits och att armén väntade förstärkningar. Sun Chuanfangs representanter, som räknade med denna omständighet, började använda terror mot de strejkande. Några av dem avrättades. Sun Chuanfang publicerade ett manifest som gjorde varje strejkande till en förrädare som kunde dömas till dödsstraff.

Förhållandet av sydoffensiven och terrorn mot de strejkande ställde partiledningen inför en ny fråga: skulle man avbryta strejken, eller fortsätta den med perspektivet att förvandla den till väpnat uppror? Tre uppfattningar såg dagen: den ena var för ett inställande, den andra för ett fortsättande av strejken och organisering av uppror för att gripa makten i Shanghai, den tredje ville fortsätta strejken utan att organisera uppror.

Efter långa debatter beslöt man till slut att fortsätta strejken och fixera upproret till den 21 februari klockan 18. Trots allt ägde upproret inte rum därför att signalen som skulle utlösa det inte gavs. Rörelsen skulle börja efter eldgivning från en kanonbåt. Skottet avlossades inte av vissa materiella skäl. Kampgrupperna upplöstes. Senare bestraffade partiledningen gärningen.

Allt detta skadade kampgruppernas moral och fick ett bedrägligt inflytande på de följande händelserna.

Upproret tidsbestämde en andra gång till den 22 februari klockan 18.

Emellertid hade betingelserna ändrats påtagligt till Sun Chuanfangs förmån. Säker på ett relativt stabilt läge vid fronten (eftersom Sydrupperna hade förhalat sin offensiv) började han

undertrycka strejkrörelsen allt hårdare och mångdubblade avrättningarna av arbetare. Då kommunisterna inte var i stånd att dra med järnvägsarbetarna i strejken transporterade han snabbt en infanteribataljon till Shanghai för att förstärka garnisonen.

Den 21 februari befann sig endast ett hundratusental arbetare ännu i strejk, sedan de övriga under terrorns tryck återupptagit arbetet.

Enligt upprorsplanen var det meningen att en kanonbåt precis klockan 18 skulle öppna eld mot arsenalen, kasernerna, garnisonskommendantens (general Li Bao-changs) stab och regeringsfunktionärernas hus.

I detta ögonblick skulle kampgrupperna i kvarteren avväpna polisen och bemäktiga sig förvaltningarna; de som inte var beväpnade skulle liksom alla arbetare ta de erövrade vapnen. Dessutom skulle ett förband om 100 arbetare redan vid eldgivningens början bege sig till kanonbåten för att där få 70 av sjömännen utlovade gevär.

Upproret började på utsatt tid. De 4 kanonbåtarna öppnade först eld mot arsenalen och sedan, efter det att denna hissat vit flagg till tecken på kapitulation, mot kasernerna, järnvägsstationen och garnisonskommendantens stab. De sköt i två och en halv timma utan uppehåll.

Kampgruppsmedlemmarnas företag att hämta de 70 gevären misslyckades därför att den farkost som skulle föra dem till kanonbåten inte anlände i tid. På detta sätt kunde de mål som hade erövrats genom artillerielden inte besättas effektivt.

I södra delen av Shanghai hade insurgenterna full framgång. I Putung (en av arbetarförorterna) skingrades militanterna efter en kort strid med den till antalet överlägsna polisen. Chapei (det största arbetarområdet, i stadens norra del) deltog inte i rörelsen, eftersom dess kampgrupper inte hört kanonskotten (norra och södra Shanghai delades av den franska koncessionen och det internationella kvarteret, ett omkring 10 kilometer brett område). Efter att ha väntat en stund på signalen upplöstes de.

I denna situation (Söder utan stöd från Norr, strejken i avtagande, motgången i Putung) beslöt upprorsledningen på natten mellan den 22 och 23 att ge order om att avblåsa striden. Orsakerna till motgången är uppenbara.

Å ena sidan var rörelsen ogynnsamt influerad av de redan nämnda tekniska orsakerna: förseningen av den farkost som skulle göra det möjligt att komma åt de 70 gevären, därav omöjligheten att utveckla den framgång som vunnits med hjälp av kanonbåtarna; fixeringen av tidpunkten för upprorets början som inte var satt till ett bestämt klockslag, utan som berodde på en osäker signal, vilket medförde överksamheten i Chapei; avsaknaden av en fullgod ledning och förbindelse mellan upprorsstaben och kvarteren. Även om Chapei inte hade hört signalen och inte ställt upp till strid var det ledningens plikt att efter rörelsens utbrott i de andra kvarteren förmå dem att hörsamma ordern om handling trots förseningen.

Informationen om situationen vid fronten var bristfällig. Förbindelsen mellan kvarteren och upproret var svag. En av de väsentliga orsakerna till upprorets misslyckande var säkerligen att *det organiserats i ett ögonblick då den revolutionära massrörelsen inte längre var tilltagande, utan avtagande. Den gynnsamma tidpunkten var passerad. Denna tidpunkt var den 20 februari.* Detta kunde inte undgå att få ett avgörande inflytande på upprorets utgång. Det skulle ha varit oändligt mycket riktigare om Partiet med hänsyn till situationen i Shanghai uppmanat massorna till uppror den 20 februari. Å ena sidan var proletariatets moral på höjdpunkten; å andra sidan skulle Partiet ge svar på tal för Sun Chuanfangs bestraffningar av de strejkande med mera kategoriska medel än strejken, med uppror. Det verkliga

styrkeförhållandet tycktes också kräva denna lösning.

En annan fråga måste också ställas i detta sammanhang: då Sun Chuanfangs myndigheter hade lyckats desorganisera massrörelsen och tvinga hälften av de strejkande att genast återuppta arbetet, vore det inte riktigt att anta, att proletariats

stridsåtgärder i Shanghai inte var tillräckliga för en avgörande aktion? Det är svårt att ge ett kategoriskt svar, men frågan måste ställas. Detta antagande är högst sannolikt. Partiet saknade som ovan sagts förberedelse, man hade inte bedrivit en tillräcklig agitation för upproret, man förmådde inte dra med sig järnvägsarbetarna och andra kategorier inom arbetarklassen i strejken.

Å andra sidan kunde uppehållet i den nationella arméns offensiv just den 19 och 20 februari och de följande dagarna inte undgå att inverka menligt på proletariats moral.

Det tredje Shanghaiupproret (21 mars 1927)

Upproret den 21 mars 1927, med kombinerad aktion av armén och det revolutionära proletariats bakom fienden samt Kommunistpartiets enhetsfront med Guomindang är ett klassiskt exempel både beträffande organisation och val av tidpunkt, och även beträffande ledning och tekniskt genomförande. Erfarenheten från oktober 1926 och februari 1927 utnyttjades perfekt. I detta uppror agerade Shanghaiproletariats som verklig vägledare för den då existerande enhetsfronten mellan fyra krafter i koalition (proletariats, bourgeoisin, bönderna, den fattiga stadsbefolkningen). *Upproret förbereddes och genomfördes i huvudsak av proletariats*: bourgeoisin, som i de två första upproren spelat en betydande roll användes denna gång endast som hjälptrupp. Under de givna betingelserna var detta en ofantlig framgång.

Omedelbart efter nederlaget den 22 februari gav Kommunistpartiets Centralkommitté de olika organisationerna direktivet att studera orsakerna till de båda föregående rörelsernas misslyckanden, dra de erforderliga lärdomarna av dem och aktivt förbereda sig för ett nytt uppror. Situationen vid fronten var sådan att organiserandet av detta uppror med mycket kort varsel kunde bli en praktisk nödvändighet.

Trots proletariats nederlag den 22 februari hade Sun Chuanfan inte vågat fortsätta den under strejken påbörjade terrorn. Kommunistpartiet drog mycket smidigt nytta av detta för att förbereda sig för nya avgörande strider.

Det militära förberedelsearbetet mellan det andra och det tredje upproret kan sammanfattas på följande sätt:

- a) Kommunistpartiets Centralkommitté beslöt att öka antalet stridsmän från 2000 till 5000. Denna uppgift genomfördes perfekt och på mycket kort tid av den militära ledningen.
- b) Man gjorde upp en förteckning över kampgruppernas befäl och utnämnde nya chefer. Kort före upproret den 21 mars var alla kampgruppmedlemmar utrustade, med en chef per 20 till 30 man.
- c) Ett stort arbete uträttades för att ge militär skolning åt kampgruppernas medlemmar och framför allt till deras chefer. Övningarna ägde rum regelbundet såväl med de förra som med de senare.
- d) Man inrättade en smidig och aktiv stab, avsedd att leda operationerna under upproret. Till denna stab fogades en speciell förbindelseavdelning och en avdelning spejare.

e) Stor uppmärksamhet ägnades studiet av staden ur taktisk synpunkt. Varje chef skulle känna till sitt kvarter fullständigt och åtminstone i stora drag hela staden. Han skulle bedöma varje byggnad som var tillämpligt att bli ockuperad under upproret, varje gata, osv. ur taktisk synpunkt. Därför gjorde cheferna och kampgruppernas medlemmar personligen rekognosceringar av de mål som var avsedda att besättas, studerade deras omgivningar, förutsåg utplacering av barrikader för den händelse man skulle tvingas på defensiven, undersökte till och med taken på huvudbyggnaderna för att välja ut goda skottpositioner, osv.

f) Man köpte omkring 100 nya mausergevär som tillades de 50 som återstod efter det andra upproret.

Fram till mitten av mars var Partiet ytterst magert informerat om situationen vid fronten. Men den 12 mars hade den nationella armén återupptagit den allmänna offensiven mot Shanghai: Partiet fick inte veta det förrän den 16, och då från mycket osäkra källor. Just i det ögonblicket fick man underrättelser, enligt vilka man kunde förmoda att Sydarmén skulle vara i Shanghai den 20 eller den 22. Efter denna underrättelse inriktade Centralkommittén hela sitt förberedelsearbete på att kunna utlysa upproret den 20 eller den 22.

Konkret beslöts att när Sydtrupperna närmade sig stationen Sungkiang i riktning från Kankou och stationen Cheng Che-u i riktningen från Nankin (båda 30 km från Shanghai) skulle Partiet kalla arbetarna och småbourgeoisin till generalstrejk och organisera det väpnade upproret.

Vad beträffar förberedandet av upproret och samarbetet med den nationella armén utträttade Partiet och i synnerhet dess militära personal ett stort arbete bland järnvägsarbetarna på linjen Shanghai-Nanking. Man fraktade nämligen trupper till Sun Chuanfangs hjälp per järnväg från provinsen Changtung med guvernören Chang Sun-han. Den 8 mars förklarade arbetarna på denna linje strejk. En stor del av trupperna från Changtung var visserligen redan koncentrerade till de bestämda punkterna; men likväl skapade denna strejk på en av de linjer som betjänade fronten stora svårigheter för fienden. Tågen gick bara när man kunde finna mekaniker och andra anställda som av beväpnade vakter tvingades att utföra arbetet. Mellan det andra och det tredje upproret och framför allt under strejken organiserade järnvägsarbetarna under ledning av Partiets militärorganisation ursparningar med militärtåg och saboterade trafiken med alla till buds stående medel. För att genomföra sina transporter måste trupperna från Changtung anställa en hel massa människor till att skydda järnvägen.

Kommunistpartiets aktion bland järnvägsarbetarna är verkligen exemplarisk och visar hur man bör handla i likartade fall bakom ”sin” egen armé.

Vad beträffar den politiska bearbetningen av proletariatet och medelklasserna i Shanghai utträttade Partiet också mycket. Utöver det vanliga revolutionära mobiliseringsarbetet bland de proletära och halvproletära massorna nådde man stora resultat genom att förbereda och sammankalla den församling delegerade. Denna församling skulle inom sig välja en exekutivkommitté, som under upproret skulle förklara sig högsta myndighet. I kvarteren utträttades ett stort förberedelsearbete för denna församling; den 12 mars organiserades det första mötet som valde en kommitté med 26 medlemmar, varav 15 kommunister. Under upproret utnämnde denna exekutivkommitté, som omfattade representanter för olika klasser, inom sig den nya revolutionära regeringen i Shanghai, i vilken kommunisterna deltog.

På morgonen den 21 mars fick man reda på att Sydtrupperna kunde anlända på kvällen. Stationerna Sunkiang och Chengcheu var ockuperade. Genast beslöt Centralkommittén att förklara generalstrejk från och med middag och uppror från och med klockan ett.

Styrkeförhållandet i staden vid generalstrejkens början var följande:

Utöver 6000 obeväpnade kampgruppmedlemmar (istället för 5000 planerade hade Partiet redan 6000) och 150 beväpnade hade Partiet ingenting. Flottan, som hade deltagit i det andra upproret, hade lämnat Shanghais farvatten och befann sig nu på redde utanför fästningen Putung. Man kunde inte räkna med dess bistånd i önskad tid.

Fienden hade omkring en brigad infanteri i Shanghai och ett bepansrat tåg med de ryska vita gardena. Dessutom förfogade han över hela polisstyrkan, omkring 2000 man.

Enligt planen skulle upproret börja samtidigt i alla kvarter (utom i de utländska kvarteren) med avvapning av polisen. När detta gjorts skulle kampgruppernas militanter bege sig till de i förväg utsedda samlingspunkterna för att där erhålla nya uppdrag, som i huvudsak bestod i truppernas avvapning.

Vid middagstid började strejken. I ungefär en halvtimme låg staden som död. Hela proletariatet strejkade liksom större delen av småbourgeoisin (butiker, verkstäder, osv.). Precis klockan 13 inleddes polisens avvapning i hela staden. *På några tiotals minuter avvapnade hela polisstyrkan.* Klockan 14 hade insurgenternas redan omkring 1500 gevär: Strax efteråt dirigerades upprorsstyrkorna mot de huvudsakliga regeringsetablissemangen och tog sig an avvapningen av trupperna.

Allvarliga strider inleddes i Chapei (nära norra järnvägsstationen, ryska kyrkan och *Commercial Press'* förlagshus). Slutligen, klockan 16 på upprorets andra dag, var fienden (omkring 3000 soldater och ett bepansrat tåg med vita ryska instruktörer) slutgiltigt besegrad. När denna sista förskansning fallit låg hela Shanghai (med undantag för koncessionerna och det internationella kvarteret) i insurgenternas händer.

På kvällen den 22 mars invaderades Shanghai av trupper under befäl av general Bai Chongxi, den trista hjälten från händelserna den 12 april (massaker på en arbetarmanifestation).

Det tredje upprorets ledning hade *väl valt tillfället för generalstrejken och den väpnade resningen. Man fick där ett exempel på god förbindelse mellan arméns operationer söder om Shanghai och den revolutionära interventionen i själva staden: å ena sidan höjdpunkten på ett stort revolutionärt uppsving bland Shanghais arbetare, å andra sidan Chiang Kai-sheks truppers framryckning och förvirringen i fiendeleden. Slutligen skickliga och djärva aktioner från kampgruppernas sida för att avvapna polisen och trupperna.*

Marx' tes att "upproret är en konst" verkställdes under upproret den 21 mars i kampen för makten, och på ett absolut exemplariskt sätt.

Shanghaiproletariatets framgång köptes till priset av två tidigare nederlag. Massorna lär sig av erfarenheten. Erfarenheten av tidigare strider hade långt före upproret visat på nödvändigheten av ett omsorgsfullt och systematiskt förberedelsearbete inför de avgörande striderna, nödvändigheten av att låta denna strid ledas enbart av proletariatets parti. Denna erfarenhet utnyttjades mycket väl av det kinesiska Kommunistpartiet i det tredje Shanghaiupproret.

Uppmärksamheten dras till arbetarklassens förvånansvärda disciplin och goda stridsvilja i Shanghai. Generalstrejken fastställs till en exakt tidpunkt, och just i detta ögonblick befinner sig hela Shanghais arbetare i strejk. Exakt klockan 13 börjar arbetarna i samtliga kvarter avvapningen av polisen. Och vad mera är, denna avvapning utförs av arbetare som till större delen saknade vapen (det fanns bara 150 mausegevär).

Ett så precist genomförande av generalstrejken och upproret *blev möjligt endast tack vare det*

enorma inflytande Kommunistpartiet hade inom arbetarklassen och inom en fraktion av Shanghais småbourgeoisi.

Varje läsare som känner till aldrig så lite om händelserna i Kina under denna period kanske ställer och kommer säkert att ställa denna fråga: om Shanghaiproletariatets moral vid tiden för det tredje upproret nått en så hög grad av entusiasm och om det kinesiska Kommunistpartiet övat ett så stort inflytande på de arbetande klasserna i staden, är det svårt att förstå varför sovjetmakt inte proklamerades, varför Chiang Kai-sheks reaktionära generaler lyckades upplösa den regering som organiserats under upproret, varför slutligen proletariatet lät sig avväpnas. En vecka efter upproret gjorde Chiang Kai-shek nämligen en kontrarevolutionär statskupp, och arbetarklassen, som var vid makten före Sydtruppernas ankomst, förmådde inte dra fördel av sin seger.

För att besvara denna för övrigt helt riktiga fråga får vi återvända till de allmänpolitiska problem vi redan berört i samband med orsakerna till det första upprorets misslyckande. Samtidigt som det kinesiska Kommunistpartiet i stort sett följde en riktig linje vad beträffar organisation, förberedelse och genomförande av resningen, följde partiet, eller snarare dess ledning, *en mindre riktig linje gentemot Guomindang: man underskattade proletariatets revolutionära roll, fortsatte att i hela Guomindang och i den nationella bourgeoisin se en revolutionär fraktion, medan en fraktion av denna bourgeoisin, och följaktligen av Guomindang (dess högerflygel), som redan fräckt övergått till kontrarevolutionens läger, stod redo att gå samman med de inhemska reaktionära grupperingarna och med den utländska imperialismen.*

Häri ligger orsaken till Shanghaiproletariatets nederlag strax efter Chiang Kai-sheks trupperns invasion.

Kommunistpartiets ledning insåg inte eller ville inte inse att Chiang Kai-sheks truppmarsch mot Shanghai bara företagits för att inta staden, i krigsherrarnas ögon den rikaste källan till materiella rikedomar; att på detta sätt skaffa sig inflytande över Wuhans vänsterregering och ställa Shanghai mot Wuhan. Centralkommittén visste att kampanjen mot Shanghai hade företagits av Chiang Kai-shek utan tillåtelse från Wuhanregeringen.

Trots detta och även om Chiang Kai-sheks politik, hans intentioner, hans långa oenighet med Wuhan blev kända för Centralkommittén, förde denna förberedelserna för upproret enbart med denna paroll: "Hjälp Sydtrupperna!" Partiet varnade inte arbetarklassen för den fara som hotade genom Chiang Kai-sheks offensiv. Man hoppades på ett eller annat sätt kunna påverka Chiang Kai-shek och hans underlydande så att de inte vågade föra en reaktionär politik vare sig i Shanghai eller i regionen. Man fortsatte att betrakta proletariatet som en hjälpstyrka, och inte som den demokratiska revolutionens ledande klass. *Av detta skäl förberedde de inte arbetarmassorna på motstånd mot de försök till kontrarevolution som man hade att vänta från Chiang Kai-sheks sida.*

Det är detta som förklarar varför den nya regering som bildats under upproret och i vilken flera kommunister satt sida vid sida med Niu Jun-tsiang och andra medlemmar av Guomindangs högerflygel, höll sig praktiskt taget överksam, väntade på att bli upplöst av Chiang Kai-shek. Kommunister försökte inte att påverka de övriga regeringsmedlemmarna, drog inte fördel av sina officiella poster för att fortsätta den revolutionära mobiliseringen av massorna.

Partiet gjorde ingenting åt att en högerman valdes till polischef och återinsatte därmed hela den verkställande makten i Shanghai i klassfiendens händer. Vad mera är, en del av Central-

kommittén var av den åsikten att man skulle låta avväpna arbetargardet och överlämna vapnen till det militära befälet. Man bör lägga märke till att en del redan återgått till trupperna som tacksamhetsgåva. Om alla vapen inte lämnades ut, så var det uteslutande på grund av de militära ledarnas enträgenhet.

Partiledningen gjorde ingenting, trots K.I.:s direktiv, trots vissa kamraters kategoriska krav, för att genomsyra garnisonen med en revolutionär anda. Förslag utarbetades för att förmå arbetarna att gå in i trupperna, för att bedriva en intensiv politisk agitation i enheterna. Den ledande fraktionen i den centrala partiapparaten höll envist på sina positioner. Något som är kännetecknande för den kommunistiska ledningen vid denna tid är följande fall, berättat av Yang Tsaocheng i en redan citerad artikel. Bland garnisonens enheter var den första divisionen den mest revolutionära. Chiang Kai-shek, som omedelbart efter ockupationen av staden hade börjat tillämpa sin personliga politik (arrestering av sekreteraren i Guomindangs vänsterfraktion i Chapei, avrättning av den politiska sektion som utsetts av Wuhanregeringen, avlägsnande av de icke önskvärda cheferna, order till arbetarbataljonerna att återlämna sina vapen, osv.), gav den första divisionen order om att lämna Shanghai och bege sig till fronten. ”Då tog kommandanten för första divisionen, Se-Jo, kontakt med Partiet och ställde följande fråga: 'Jag har fått order av Chiang Kai-shek att lämna Shanghai. Vad ska jag göra? Om jag inte lyder, måste jag arrestera Chiang Kai-shek.' Trots den tid som förlorats hade vänstern ännu det dominerande inflytandet i Nanking, Sutcheu och själva Shanghai. Men på detta förslag till ett avgörande anfall mot Chiang Kai-shek gavs inget klart svar. Man rådde Se-Jo att sabotera ordern, låtsas vara sjuk, men det ögonblick kom ändå när det var omöjligt att vänta. Se-Jo fick ett ultimatum och när han vände sig till Partiet fanns det inte längre någon annan utväg: antingen gripa till vapen mot Chiang Kai-shek med stöd och under ledning av kommunistpartiet, eller lyda, dvs. föra ut en talrik och revolutionärt sett dyrbar trupp ur Shanghai.”²

Efter första divisionens uttåg upplöste Chiang Kai-shek regeringen och avväpnade arbetarbataljonerna. Här har vi i några få ord de fakta som karaktäriserar Kommunistpartiets ledares opportunistiska politik under perioden av enhetsfront med Guomindang. Denna politik orsakade proletariats nederlag i mars 1927. Man skulle enligt K.I.:s direktiv utan att bryta enhetsfronten med Guomindang för Kommunistpartiet kräva rätten att föra sin egen proletära politik i den demokratiska revolutionen.

Emellertid var situationen i Shanghai och styrkeförhållandet sådana att proletariatet hade rätt att vänta sig en avgörande aktion av Partiet.

---

² Yang Tsao-Cheng, *Material i den kinesiska frågan*, s. 20.